НОВКЪОСТАГА МИКОЯН АНАСТАС ИВАНОВИЧАГА

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон дlайха моаршал а хоатт даькъала а вувц Хьо, Коммунистически парте а Советски правительства а гlорваьнна деятель, Хьа кховзткъеи итт шу дузача диййнахьа.

Хьамсара Анастас Иванович, дуьнхача шерашка Хьо вахар, дика унахцlено йолаш хилари советски халкъа а вай мехка коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхача гlулакха дlахо а беркат доьлаш Хьа деятельность хилари лов тхона.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ,
СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ.

НОВКЪОСТА А. И. МИКОЯНА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

КПСС ЦК Президиума член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъост Микоян А. И. ваьча дийнахьа денз кховзткъеи итт шу дизарца дуьззденна Коммунистически партена а Советски пачхьалкхенна а хьалхашка цунна доккхий дика хlаммаш нагарlдийнналга белгал а доккхаш Ленина орден лойла МИКОЯН Анастас Ивановича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума
Председатела заместитель
Я. НАСРИДДИНОВА.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума
секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва. Кремль.
24 ноябрь. 1965 ш.

ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВlАШАГlКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ
1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 140 (4153). ЕРА, 25 ноябрь, 1965 шу. Мах 2 кап.

СССР КИНЕМАТОГРАФИСТИЙ ЦХЬОАЛАГlЧА СЪЕЗДАГА

Деза новкъостий!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета дег чура моаршал хоатт СССР кинематографистий хьалхарча съезда делегаташка а шуга гlолла вай халкъа духовни вахаре боккха лоархlам болча дуккхача къамий советски киноискусства берригача деятелашка а, съездо балха тlехь доккхий толамаш дахар а лов.

Просвещене, къахьегамхошта кхетам балара, цар коммунистически мировоззрени хьахилара низ бола средство хиларах тарра кинематографе боккха пачхьалкхен лоархlам баьб Коммунистически партен из хьаяьча В. И. Ленинен Советий lаьдал эттача хьалхарча шерашкехь а. Советски киноискусствас — чулоацамахи формахи новаторски йолча социалистически реализма искусствас — сийлен исторически никъ баьб, lалаьмате дика традицеш хьаяьй, дерригача халкъа безам тlабахийтаб шийна, дуненга ше могаяйтай.

Вай киноискусство дегlаяра хlанзара этап советски общества вахар экране хьахьокхача керда толамаш дахарца, темаех, жанрех, художественни говзалах дуккха образаш йолча произведенещца белгальяьнна я. Советски кинематографически школа йlаьхийча художественни опытах пайда а эцаш, советски кинодеятелаша хьинаре дакъа лоац дуккхача къамий советски культура лакхъеча.

КПСС XXIII-ча съезда вай партен халкъон кийчо еча дикача хана гулъеннай советски кинематографистий хьалхара съезд. Цунна юкъе хьинаре дакъа лоац советски культура деятелаша.

Советски искусства болхлошта, царца кинематографисташта а сийлахь-боккха бехктокхам тlабиллаб исторе. Хlанзарча заман йоккхийн ирен проблемаш хьал а ниеш, вай художникаш декхарийла ба общество дегlаахара перспективаш къаьгга бlаргаго, дог гlоздоаккхаш йолча шоай творчестваца коммунизм бахьан лоаттабеча къахьегама юкъе хьинаре доккха дакъа лаца.

Уж декхарийла ба хlама кхоллаш болча социализма чlоагlача низах, дунен тlа хулаш долча сийлахь-доккхийча революционни хувцамех нийса а къаьгга а дувца.

Кино болхлой дизза декхар да къахьегамхой политически кхетами производстственни хьинари хадданза лакхдалара шоай произведенещца новкъостал де, советски наьха къахьегама турпален сийле а хозал а чlоагlъе, керда вахар бахьан къовсам лоаттабеча а из хьалдеча советски сага образ дуккхача тайпарен къаьгган хьахьокха, вай дlахьалхашка дувлаш дlадолхача болама новкъарле еш мел долча хlаманна духьал кlаьд ца луш къовсам лоаттабе.

Ленински партийности халкъали доаллаш йола вай киноискусство декхарийла я коммунизм бахьан деналцен бlубеннен къовсам лоаттабераш, из хьалъераш, лакхача культуран нравственностан нах кхетамца хьалкхебе.

Советски киноискусства мастераш дуккха миллионаш нах чубоагlача аудиторешка гlулакх деш ба. Цудухьа кино болхлошкара дlадех уж къаьстта идейни ходам болаш, къаьгга творчески уйла йолаш хулга, шоай къахьегаме дикагlдар чlоагlа лохаш хулга. Чlоагlа йоакхо е йоагlа произведенеш идейно-художественни лакха боарам болаши дуккхача наха кхетаергйолаши хилийтара.

Боарамбоацаш партена, Даьхенна, коммунизмана мутlахьа хилара хьокхамашца вай хьатlахулаш йолча тlехьенна кхетам луш йолча бераштен кхелетача кагирхоштен еш йола фильмаш къаьстта лоархlам болаш я хlанз.

Парти тешаш я кино мастераша турпален-патриотически темах йола керда произведенеш, халкъий доттагlали пролетарски интернационализми чlоагlъяра, машар, демократи, къамаш шоай лоlаме хилар, социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсаме дерригача мехкий къахьегамхой цхьоагlон барти болаш хилийтара новкъостал дергдола фильмаш хьаергхиларах.

Эггара боккхагlа лоархlам болен актуальни проблемаш къоасташ, вахара явленешка а хьожаш, цунна юкъе хьинаре дакъа а лоацаш, советски кинематографисташ декхарийла ба марксизма-ленинизма позицеш тlара цар уйла е. Социалистически киноискусства талант йолча мастераша творчески коталонаш яхара новкъостал деш дола, хиланза даргдоаца гlулакх да из. Классово-пролетарски позицеш тlа чlоагlа латтачей къахьегама адамлен идеалашта тешаме болчен художникашта мара могаргдац вай революционни гуманизма хозали сийлахь-боккха чулоацамн ше мабарра дlабовзийта.

КПСС Центральни Комитето белгалдоаккх, советски киноискусствас дувцилга йоацаш толамаш даьхадале а, цун торонех кхоачамболлаш пайда ца эцаш хилар. Хlанз а тlехьа араювл идейнни художественнни даькъе юккъера йола, советски зрителашен вай декхарашен хьадехача доккхийча хlамаша маяххара йоаца, керда саг—коммунизм хьалъеш воаллар хьахилара майоагlара йоаца фильмаш.

Парте тlехьа тlайоагlача хана а йоакхо ергья кинематографи массе а оагlорахьа дегlайоалаяра, художественни таланташ тоаялара, искусства деятелашта идейно-политически кхетам балара, уж творчески дегlабахкара.

КПСС Центральни Комитет теш, СССР кинематографистий хьалхарча съездах мехка берригача кино болхлой вахаре, чоалхане идейно-творчески проблемаши бехктокхамера декхараши шийна хьалхашка латта советски киноискусство дегlайоагlача баькхха дика мул хургхиларах. Сценаристий, режиссерий, актерий, операторий, художникий, композиторий, кинокритикий, вай кинематографе берригача болхлой низ вlашагlа а тохаш, барт тайнача коллективни балха уж юкъе а озаш, кинематографистий союз кинематографе пачхьалкхен организаца цхьана декхарийла я советски киноискусство дегlаяра кхы а лакхагlа йола этап шоаех хургйола творчески толамаш даха, из цуна дулург а да.

КПСС Центральни Комитета чlоагlа лов советски кино берригача болхлоша доккхий творчески толамаш дахар. Тlехьа тlайоагlача хана а дегlа а йоагlийла, тоа а лойла халкъа дукха еза советски киноискусство!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ
ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ.

СИХДЕ ГlИШЛОШЪЯРА БАЛХАШ

Ворхl шера план кхоачашъеча дикка толамаш даьхад Нохч-Гlалгlайчен гlишлошъераша. Семилетка тlеххьарча шера яь а яьха эксплуатаце дlаеннай крекинг-завода молекулярни цацаш арахецача установка хьалхара аргlа, нефтемаслозавода парафин ду низ бола установка, дулха комбината колбасни цех, кхыяраш санна йола лоархlаме производствени объекташ. Городашка а юрташка а бахача къахьегамхошта чубаха пачхьалкхен чотах хьал а дать дlаденнад шовзткъеи йиъ эзар квадратни метр совгlа майла йола цlенош, хьалъяьй школаш, культура учрежденеш, кхыйола гlишлош.

Гlишлошъераша шоай низ ца кхобеш къахьегар бахьан долаш денгара денга дукхагlа хул хьал а яь эксплуатаце дlатела гlишлош, лакхлу уж хьалъяра темпаш. Къаьстта дика болх беш я семилетка тlеххьарча шера «Грозхимнефтестрой» треста гlишлошъю управленеш. Укх шера итт бетта план 103 процент кхоачашъяьй тресто. Тlеххоачашъяьй итт бетта план цу треста №№ 1, 2, 6, 9 йолча гlишлой-монтажни управленеша. Иштта дика къахьийгад укх шера Новогрозненски ТЭЦ Су, цхьайолча кхыча гlишлошъеча организацей коллективаша.

Хlаьта а кхоачам болаш лархlа йиш йолаш дац хlанз республика гlишлошъеча организацешка латта гlулакхаш, геттара эсала да укх шера хьалхарча итт бетта дуккхача гlишлошъеча организацеша даь балхаш. Итт бетта план кхоачашъяьяц, масала, «Грозпромстрой» треста дукхагlа йолча гlишлой - монтажни управленеша. Къаьстта эсала да гlулакхаш итт бетта план 63 процент мара кхоачаш ца яьча цу треста спец СМУ, №№ 4, 12, йолча СМУ-шка.

Кхы а вогlа латт болх итт бетта план 72 процент мара кхоачаш ца яьча «Чечингсельстрой» тресте. Цунна чуйоагlача цхьанна а СМУ кхоачашъяьяц укх шера итт бетта план. Дукха СМУ-ш я цун доккха зенаш дать.

Во латт республике нефтехимически промышленноста цхьайола объекташ хьаяра гlулакх. Геттара во латт, масала, нефтемаслозаводера атмосферно-вакуумни трубчатка хьалъелга. Планах укх шера шоллагlча квартале яь яла езаш хинна из хlанз а яь яьнняц. Иштта хьалъяь яланза я Вознесенск—Грозный яхача нефтепровода насосни станцеш. Шовзткъеи пхийтта эзар квадратни метр хиллал нах чубаха цlеноош хьал ца деш дисад.

Фу бахьан да дуккхача гlишлошъеча организацеша болх во бара? Цун бахьан да цу организацешка гlишлошъяра балхашта планировани яра гlулакх ледара латтар, уж лерттlа вlаштlехьа ца дахар, гlишлошъеча площадкашта бокъонца кулгал ца дар. Гlишлошъерий къахьегама овсарле лакхъяра лерттlа пайда эцан моральнии материальнии стимулех, боагтlача тайпара вlаштlехьбаькхабац гlишлошъеча организацей тресташкара дена прорабски участкашка кхаччалца йолча звеньяй болх. Хlанз а тlехьа дlадаьннадац материальнии къахьегамен средстваш керттера гlишлош хьалъеча дlа а ца хьожаеш «вал» йоккхагlа хилийта гlерташ дуккхача объекташта дlаекъилга. Цхьайолча гlишлошъеча организацеша шоаш яь йоахарг йоаццашехь хьалйолаю объекташ. Из бахьан долаш дукха гlишлош я республике хьае йола а яь йисте а ца йоахаш латташ. Дукха да гlишлош хьалъеча ца хилийта йиш йола кагий кхоачамбоацараш. Кlезига нийслац ханнахьа кирпишк, раствор, кхы эшар хьатlа ца дар бахьан долаш болхлоша дукха ха йоаеш моттигаш.

Дукха ха йоацаш дерригa кхоачамбоацараш транспорт ялат чуэца яхийтар бахьан долаш да йоахар цхьайолча гlишлошъеча организацей кулгалхоша. Хlанз еррига транспорт цlагlа я, цхьабакъда, гlишлошъечара кхоачамбоацараш дlададьннадац.

Керттера декхар дерригa кхоачамбоацараш дlа а даьха болх лерттlа вlаштlехьбаккхар да хlанз. Чlоагтlа сихде деза шоай хана дийза диса балхаш даь доахилга. Шу йистелала цхьа бутт совгlа ха мара йисаяц, хlаьта укх шера де деза балхаш дукха да. Бlаь миллион сомал совгlа я кхоачашъянза йола керттера фондаш эксплуатаце дlаялара план. Хала да республике хьалъеш латташ промышленни, наха чубаха, культурно-бытови объекташ йоацаш моттиг лаха. Цу массайолча моттигашка къахьегаш, Даьхенна хьалхашкара шоай декхар кхоачашде гlерташ боахк гlишлошъераш. Цар къахьегам лерттlа вlаштlехьбаккхар, уж эшачунца lалашбар, цар балха безам тlагlоргбола гlулакхаш дар—из да гlишлошъеча организацей кулгалхойи специалистийи декхар.

Хьалъяь гlишлош кхоачамбоацараш доахкаш а хилча дуккха материальни а къахьегама а средстваш дlаахийта езаш хул брак тоаяра. Цо балхаш тlехьадоах, хьаеча гlишлонга дlабода мах лакхбу, зенаш ду. Цудухьа къаьстта теркам тlабахийта беза хьалъеш йола гlишлош дика хилийтара. Вайна эш дика яь промышленни предприятеш, хоза, чубахача наха мел эшар дола цlенош, дика школаш, кхыяраш.

Лоархlаме декхар да хьалха латтарий опыт йовзар, из балха юкъеяхьар. Болх тоабара лард я из. Цу гlулакха тlаберзабе беза боахама кулгалхой меттел, партийнии профсоюзнии организацей теркам а. Прогрессивни методаш балха юкъеяхьарца цхьана уйла е еза гlишлошъерий говзал лакхъяра. Вай хана профессиональни говзал лакха хила еза производства командирий, мастерий, прорабий, участкай начальникий меттел болхлой а. Тlаккха мара хургьяц темпаш хила еззача тайпара лакха а, хьаю гlишлош дика а.

Хlанз вай республикерча гlишлошъерий декхар да гlишлошъе хьахийцача дерригача ахчах пайда эцар, шера планал хьалъяь яха лийрхlа объекташ эксплуатаце дlаялар. Из декхар кхоачашдара мел эшар долаш да республике. Вайга я техника, дика кадраш, кхыдараш. Цу торонех лерттlа пайда эца беза.

КПСС XXIII съезда сийна къахьегама вахте эттаб вай республикера къахьегамхой. Съезд хьаеллача денна къахьегама совгlаташ кийчдеш ба уж. Гlишлошъерий декхар да яхье латтарий хьалхарча мугlарашка хилар, хlара участке беча балха темпаш лакхъяр. Из гlулакх дика чакхдаргда, нагахьа санна партийни, комсомольски, профсоюзни организацеша социалистически яхь бокъонца вlаштlехьйоаккхе. Цар эггара хьалха де дезар да КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеша дегаш айдаь бола республика гlишлошъераш планаш кхоачашъяра, хьалъю гlишлош лакха дикал йолаш хилийтара, гlишлой-монтажни балхашка дlадодар лохдара оарцагlбахар. Республика хьалха латтача предприятешка санна укхаза а хlара денна е еза балха итогаш, уж шерра дlайовзийтилга а ювцилга а вlаштlехьдаккха деза. Гlишлошъераштa ха деза шоашта юкъе хьалха латтар малав, тlехьавусар малав. Чlоагтlа теркам тlабахийта беза гlишлош материально-технически lалашъелга тоадара, хlана аьлча из гlулакх во лелаш хилча болх тоалургбац.

Гlишлошъерий дерригa хьинар — семилетка тlеххьарча шера программа кхоачашъяра!

САТЕМ БОАЦА НАХ

КПСС XXIII СЪЕЗДА СИИНА

«Дошо кулгаш да цун» — оал болхлоша Наурски района «Советская Россия» яхача комсаш лелаеча совхозе хьалха латтача трактористах Прокофьев Семенах. Доацар дац из. Да а да Прокофьева кулгаш говзанча кулгаш. Фуннагlа дале а цо дlадададьча хlамах дика ка йоал цун.

Пхелагlа шу да Юрий Эдуардович Монгит управляющи волча цхьоалагlча отделене Семен болх беш вола. «Т-38» яхача ший трактораца бlаьсти а аьхки а комсий бешамашка балхаш деш хилар из. Мильдь яхача лазарах комсаш лораяр духьа бордосски жидкость техар, мугlараштa юкъе культиваци йир. Даим цхьан сменах цаl ах — шиъ норма кхоачашъю механизатора. Ше беш бола болх тlехдика бу цо.

Ший низ ца кхобеш lана комсий гаьнаш лаьттах йоххача къахьегаш ва хlанз Прокофьев Семен, ден нормаш шозза тlеххоачашъю цо. Цо болх бу «Д-75» яха машин сеца цlаккха ха ягlац. Чlоагlа доттагlал тессад Семена техникаца, дог лазаш гlулакх ду машина, чlоагlа дукха еза цунна ший говзал.

Болх дlаболабале дикка хьаже чакхвоал из машина хlара агрегатага. Ше дер лерттlа долгах ше тийшачул тlехьагlа мара кхай тlа араваларц механизатор.

Лакха овсарле йолаш къахьегарахи техникана дика ремонт ярахи совхоза дирекцеи болхлой комитетои массехказа хеставаьв Прокофьев Семен.

Доагlача тайпара XXIII партсъезда накъа вахара социалистически яхье а ваьнна дика къахьегаш ва «ГАЗ-51» яхача машина тlа болх беш вола Мирошников Алексей а. Ше коммунист хиларах тарра ший болх цlена чакхбоаккх, дийнахьара норма шозза тlеххоачашъю цо. Комсаш кхеча участкашка lуйрийна болхлой дlаккхувл Мирошникова, тlаккха Грозне вахе кирпишк яхьаш цlа а вайя, ше кхай тlа дlабига болхлой сайрийна цlа боалабе кхоаву из.

Прокофьев Семен а Мирошников Алексей а дика болхлой хилал совгlа во агитатораш а бац. Цар хlара дийнахьа пропаганда ю КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенешта. Къаьстта из ала доагlа коммунистах Мирошниковх.

Совхоза парткома бюро член вола из коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цlи яккхара хьинаре къахьегаш ва хlанз.

Р. БОГДАНОВ.

Советски кино болхлой съезд

МОСКВА, 23 ноябрь. (ТАСС). Тахан йоккхача Кремлевски съезде хьайийлар СССР кинематографистий хьалхара учредительни съезд.

Хьалхара дош оалаш съезд хьайийлар эггара къаьнарча кино болхлоех волча, РСФСР искусствай заслуженни деятель волча, эрсий а советски а кинематографе хlама ца эшшаш шовзткъе итт шера болх баьча профессора Л. В. Кулешова.

Гулбеннараша цхьа барт а болаш съезда сийлен президиуме хорж КПСС Центральни Комитета Президиум. Делегаташен хьаьшашен безаме тlаийцар съезда заседане баьхка новкъостий Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Ю. В. Андропов.

Диъ дийнахьа йlаьхлургйолча съезде хургья СССР кинематографе болхлой союза оргкомитета председатела Л. А. Кулиджанова «Коммунизм хьалъяри советски кинематографе декхараши» яха доклад, союза уставах йола оргкомитета председатела заместитела А. В. Караганова доклад, СССР кинематографистий хьалхле лелаю органаш хоржаргья.

Делегаташен хьаьшашен дlаьхдаь чlоагlа тlоараш а тохаш тlаийцар КПСС Центральни Комитето съездага дайта, П. Н. Демичева lодийша моаршал.

КХОЗЛАГlА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ЯЛХЛАГlА СЕССИ ХЬАЕЛЛАРА ХЬАКЪЕХЬА

Кхозлагlа хержача Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета ялхлагlа сесси хьаелларгья 1965 шера 25 ноябре lуйрийна 10 сахьат даьлча, пионерий Республикански двореца здане чу.

Депутаташта регистраци ю пионерий Республикански двореце lуйрийна 9 сахьат даьлча денз.

Хьаьнала къахьег

Хlара денна «Грознефть» яхача объединене автобаза коара араювл тайп-тайпарча маркаех йола автомашинаш. Лоаман наькъашка гlолла буровойшта эшаш йола оборудовани, инструменташ, реагенташ дlакхухь цар. Чlоагlа хала наькъаш да уж, лакха говзал йолаш хила беза цига лела шофераш. Шоай декхараш лерттlа кхоачашду цар. Ханнахьа дlаккоачаю бурув деттараштa эша материалаш. Водителаша болх иштта лелабарах вlаштlехьдаьлар автобаза коллектива мухь дlакхахьара итт бетта план тlеххоачашъе, мухь дlабахьарга дlадодар лохде. Хьинаре къахьегаш ба водителаш Дмитриев Иван, Солнышкин Михаил, Демельханов Оалхазар, Арсамерзоев Хас-Махьмад, Волгин Иван, кхыбараш.

Парте ткъаь кхоалагlча съезда сийленца накъа бахара шерра яхь йоаржаяьй хlанз автобаза болхлоша.

А. ТИЩЕНКО.

«КОСМОС-96»— СИГАЛА

1965 шера 23 ноябре Советски Союзе аргlана урагlъяхийтай Лаьттан искусственни спутник «Космос-96».

Спутника тlа оттаьй 1962 шера 16 марте ТАСС-о дlакхайкаьча программага хьежжа космически аре дlахо тахка лаьрхlа йола lилман аппаратура.

Спутник орбита тlа яьккхай е параметраш а йолаш:

— го баккхара юххьанцара ха 89,6 минут.

— Лаьттан тlехенна эггара гаьнагlа йола юкъ (апогее) — 310 километр;

ТАСС-а хоам

— Лаьттан тlехенна эггара юхехьара юкъ (перегее) — 227 километр;

— Орбита оагlоръялар — 51 градуси 54 минути.

— lилма аппаратурал совгlа спутника тlа я 19,895-и 19,735-и мегагерца частотех болх беш йола радиопередатчик.

Спутника тlа оттаьча аппаратуро лерттlа болх бу. Хьачуйоагlача информацена обработка ю координационально - вычислительни центро.

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ ЛИТЕРАТУРА КlИРА ДlАДОЛАДЕННАД МОСКВЕ

Дукха нах бар Российски Федераце писателий Союзо вlашагlтеха Нохч-Гlалгlайчен литература сайре оттаь хиннача, Москверча литераторий Центральни цlен йоккхача зале. Цу сайренца дlадоладелар Москвера Нохч-Гlалгlай литература кlира.

Вlашагlкхийттараштa юкъе ба писателаш, студенташ, Москверча общественни организацей викалаш, поэзи езаш бола дукха нах.

— Оаш хьалхагlе а денз зийна хургдолаш да, Кавказа халкъаш оазаш зовнеи цlенеи хиларца, тамашийна чlоагlа поэзел доаллаш хиларца белгалдоалаш долга. Из поэзи я Нохч-Гlалгlайчен поэташен писателашен — вай хьаьшашен вежарашен шоай лоаман мехкара вайцига енар а. Вай тоам болча столице уж баьхнаб шоай творчестваца москвичаш гlадбига, Нохч-Гlалгlайчен вежарашха долча халкъий литература царна довзийта.

Дег тlара доагlа уж дешаш а оалаш сайре хьайийлар Российски Федераце писателий Союза правлене секретара Алексеев Михаила. Цул тlехьагlа цо гулбеннарашка бовзийтар Нохч-Гlалгlайчен писателаш С. Арсанов, Р. Ахматова, И. Базоркин, А. Боков, А. Ведзижев, У. Гайсултанов, М. Лукин, М. Мамакаев, Н. Музаев, Х. Ошаев, М. Сулаев, А. Хамидов, С. Чахкиев, Х. Эдилов, Ж. Яндиев.

Гулбеннараша хьалгlовттарца сий деш дагавохийтар дукха ха йоацаш кхелха гlалгlай писатель Б. Зязиков.

Нохч-Гlалгlайчен литература хьакъехьа къамаьл дир республика писателий Союза правлене председатела Р. Ахматовас. Цо дийцар Сийлахь-боккхача Октябро Нохч-Гlалгlайчен халкъашта сийрда никъ хьабийла хиларах. Тоаенна экономикеи культуреи йолаш йола мохк а хинна дlаэттай республика. Шоай къахьегамца из хестаю башха-динача мехкдаьттахоша, ахархоша... Цар вахар, цар къахьегам — адамий синой инженерий — писателий творчествана йола башха-дика материал.

— Республика литература, — йоах нов. Ахматовас, — дегlадоагlаш да. Цо хьахьокх дlаяха турпалера хаи башха-дика хlанзара хаи. Шоашта тlерачох боккха бехктокхам а лоархlаш кийчбеннаб писателаш Москве шоаш ергйолча выступленешта. Нохч-Гlалгlайчен литература дlаьхий деш бола боккха хьаст ба сийлахь-доккха эрсий литература, Советски Россе писателий творчество.

Дlайолалу литераторий выступленеш. Мамакаев Махьмада эрсийи нохчийи меттала еш ший массехк стихотворени. Цул тlехьагlа Яндиев Жамалдас безам тlаозаш йийшар «Деттале, са дог!», «Сага мотт», «Говра баьрий» яха ший стихотворенеш. Московски поэта Асанов Николая еш ше гlалгlай метталара эрсий меттала яьха «Нийсархочунга», «Поэтага» яха а кхыйола а Ж. Яндиева стихаш.

«Дlайха дегаш» яха поэмеи Владимир Маяковскена хетаяь стихаши йийшар Музаев Нурдина.

Нохч-Гlалгlайчен дуккхача писателий произведенеш эрсий меттала яьхача Московски поэта Арсений Тарковске дувц вай республика поэташца ший 30 шера хиннача доттагlалах. Цо еш эрсий меттала яьха М. Мамакаева, Н. Музаева, Ж. Яндиева стихаш.

Залерча наха сакъердам боал: Ведзижев Ахьмада деш «Поэзи дукха езаш вар» яха ший юмористически дувцар.

Грозне хьалкхийнача, къонача, талант йолаш волча Передреев Анатоле укх тlеххьарча хана эрсий меттала яьхай Нохч-Гlалгlайчен поэтий дуккха стихаш. Цу сайрене цо йийшар ше эрсий меттала яьха поэтий М. Сулаева, Х. Эдилова, М. Мамакаева стихаш.

Сайрене иштта шоай произведенеш йийшар поэташа М. Сулаева, С. Чахкиева, Х. Эдилова, Р. Ахматовас.

Юххера дош ше оалаш Михаил Алексеева ловца баькхар Нохч-Гlалгlайчен писателашта москвичашца вlашагlкхетар дика хилда шун аьнна. Нохч-Гlалгlай литература денош вай Даьхен столице боккхача толамца чакхдаргхиларах дог тийшава ше аьлар цо.

Чlоагlа безам тlабаха хьежар гулбеннараш «Нохч-Гlалгlайчене гlолла» яхача И. Базоркина сценарех даьккхача видевой кинофильмага. Безаме тlаийцар цар ленинградски артисташца цхьана Нохч-Гlалгlайченах дола ший иллеш даьха ленинградски композитор Нохч-Гlалгlайчен искусствай заслуженни деятель Сорокин.

Литераторий Центральни цlагlа хиннача сайрене вар Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совета председатель М. Г. Гайрбеков, КПСС обкома секретарь Х. Х. Боков, профессор Ю. Д. Дешериев.

23 ноябре РСФСР писателий Союзе творчески йийцар вай республика литераторий произведенеш.

Э. ЛИН.
Москва. (Телефонаца).

КПСС ЦК Пленума решенеш — вахаре

КЕРДАЧА ЭКОНОМИЧЕСКИ ХЬАЛАШКА

ПАРТЕ ЦК сентябрьски Пленумен СССР Лаккехьарча Совета сессеи решенеша шерра никъ хьабелл тхона производствана доал дара, экономически методех шерра пайда эцара. Предприятешка боахама расчет юкъейоалаяро йиш хулийтаргья рентабельность лаккъе, баьча балха дикал хьахьокха.

Планированеи экономически стимулированеи кердача системо уйла йитар тхога, швейно-трикотажни объединене болхлошка кердача хьалашка боахам лелабарах лаьца. Цулухьа партийни бюро а технико-экономически совете а ладийгIар экономически балхах лаьцача дешага, цига белгалдаьккхар объединене болх беш 141 саг юкъе вола ворхI экономически анализа бюрои цаI технико-экономически совети хилар. Цул совгIа 50 саг ва нормироване общественни бюрошка болх беш, хIаьта 32 саго къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара болх бу.

Шоай заседанешка цу общественни организацеша производства болх а цу балха эффективность а тоаяра тIадерзадаь дола дукха дешаш дийцар.

Объединене технико-экономически совето хIара бетта ю ший заседанеш. Шу долалуча юххье хилар «Продукце дикал тоаяра наькъаши цун дикало экономикана ю влиянии» яхача темах йола конференци. Ший бахьан доацаш дацар иштта йола конференци яр. ДIадахача шера объединене предприяте сортий хьакъера план кхоачашъянзар, из бахьан долаш ткъаь пхиъ эзар сом совгIа зе хилар цунна. Из конференци хинначул тIехьагIа ерригача фабрикашка юкъейоалайир сакхат доацаш продукци кийчъяра а эггара хьалха дIахьокхашехь из технически тIахьожама контролерага дIаялара а саратовски метод. Фабрикашка продукце дикал миштай хьажара денош отталаьдар. Гучадаьннача кхоачамбоацарех предписанеш увттаю. Продукце дикал миштай хьожача юкъеэзай общественность, продукци хьаешшехьа цун дикала юкъарчал доацаш тIахьожам лоаттабу.

Из дарах укх шера дIабахача итт бетта йола сортий хьакъера план ерригача фабрикаша тIехкхоачаш а яьй, сортность лаккъ- ярах 22 эзар сом совгIа пайда а ийцаб.

ЧIоагIа доагIаш отталаьдар объединене технико-экономически совете «Тканешта нормировани яра» дош. Моделий конструкци чоалхане йоацача йоаккхаш, уж хIамаш хьаеча хана зехьа йовча материалий процент лохъеш болх барах, барзкъаш-хIамаш хьадахара тканеш нийсдареи уж хьаяхареи способаш хувцарах, обработка яра технологи хувцара чотах 106,2 эзар метр тканеш кхолир, соахка цу хана духхьал 5380 метр мара кходанзар.

Пайда баьлар технико-экономически совете продукцега дIабода мах лохбареи накопленеш лаккхъяреи хьаст болча рационализацеи изобретательстваи болх лакхбара дешага хьажарах а. Цига йийцар производствера эсала моттигаш а. ДукхагIа араяха йолаяьй пенгазеташ тIа дикагIболча рационализаторий материалаш, дукхагIа ба рационализатораш, хан-ханнахьа итогаш ю. Рационализаторски предложенеш юкъейоалаярах 14 эзар сом пайда баьнаб, хIаьта дIадахача шера 10 бетта 8 эзар сома мара баланзар из пайда. ДикагIбола рационализатораш ба № 1 йолча фабрикера А. Хачатуров, № 5 йолча фабрикера М. С. Шуткевич, трикотажни фабрикера Бексултанов Имран.

Подведомственни предприятешкара экономически болх тоабе лерхIаш объединене аппарата экономически службаша хадданза новкъостал ду цаpна. Пхьайолча аналитически таблицашца экономически анализаш яра общественни бюронеи нормироване общественни бюронеи хоадам болаш дола дешаш къоастадир. Филиалашка кхухьийт анализеи нормированеи экономически бюрои балха опытах йола рекомендацеши технически информаце листокаши.

Укх шера планах зе хулаш хиннача 17 изделех 4 тайпах доала зе дIадаьккхар — уж школе даха ха йолча а ха йоацача а берий лаьреи зипеи барзкъаш да, кIаьнкий пионерски формаш я. Кхы нийс тайпах йолча хIамаех хулаш хинна зе дIадаьккхад, уж я берий маьша костюмаш, маIача наькха зипа хачеш, маIача наькха даьре кочамаш, и кх.

Керттерча предприятеи № 1 йолча швейни фабрикеи къахьегам Iилман ларде вIаштIехьбоаккхаш цхьабола болх бу, цига балха моттигаш а изделей тайпаш а къоастадаьд, хIанзалехьа дуккхача технологически операцешка дIайохийташ йола ха нормативничунна гаргаэзай.

Практически новкъостал де лерхIаш Iилма ларда тIа къахьегам вIаштIехьбаккхара шийца таблицаш йола хьоккамера плана оттаяь, из фабрикашка дIаяхийтай.

Пунца дувзаденна белгалдаккха деза, дуккагIйолча фабрикашка уж общественни организацеш болх дика беш хилар, къаьстта № 1 йолча швейни фабрике (директор М. И. Демиченко). Цхьабакъда из болх дика ца беш а я предприятеш, масала, №№ 5, 6 йола, трикотажни фабрикаш. Из да цу фабрикай кулгалхоша экономически балха кIезига терко еш хилар. Цудухьа во хул боахама финансови балха результаташ.

Боахама керда реформа дика кхетаяйта дагахьа специалисташа ерригача предприятей болхлошта, иженерно-технически болхлошта, гIулакхерча наха КПСС ЦК сентябрьски Пленума материалаш дIайовзийташ, йоашхаш беседаш яьй. Цул совгIа массанахьа а вIашагIтеха болх беш я конкретни экономика кружокаши школаши, 300 саг юкъе а волаш, 64 саг дешаш вола мастерий школа я.

Оаха дика кхетаду тхоай лоIаме хиларо тхо чIоагIа бехктокхаме оттаделга. Рентабельность хадданза лакх а еш, дукхагIа пайда баккха гIерт тхо. Цу гIулакха производства чура торонаш гуча а йоахаш, царех бизза пайда эца беза.

1966 шера хургйолча ассортиментага хьажа г. Ростове ярмарке дахале хьалха хIара изделе моделага хьежар цун рентабельность тохкаш. Иштта йолча 285 моделага хьежар, царех 10 арахецаргйоацаш дIаяьккхар уж пайдане ца хилар бахьан долаш. Цхьабакъда, из дац ерригa а вож моделаш рентабельни я яхилга. Тха я уж хьаярах хула зе дIадоаккхалургдоаца изделеш а, хIана аьлча уж хьаеш йолча бедалал лохагIа ба цар шоай мах.

ХIанз тканеш кходара наькъаш лех тха конструктораша, модельераша, болхлоша. Дика вIаштIехьдоаккхаш латт костюмаш-матроскаш яра гIулакх. Из бахьан долаш хьатIадоагIача шера 42 эзар сом мах бола 600 эзар метр кхое йиш хургья тха.

Укх шера чакхдоаккхаргда баха керттерча предприяте хIамаш кийчъяра — хьаяхара боахама централизаци елга. Цигара дIаюха кхухьаргья яьха яьнна хIамаш — барзкъаш. Цо йиш хулийтаргья дуккха тканеш кходе.

Дуккхача фасонех йола а несъемни а процессаш керттерча предприяте №№ 1, 3, 6 йолча швейни фабрикашка юкъейоалае лерхI. Цо йиш хулийтаргья къахьегама овсарле 10—15 процент лакхъе. Несъемни процесс юкъейоалаяьй № 5 йолча швейни фабрике. Из бахьан долаш цхьацайолча участкашка къахьегама овсарле 5—10 процент лакхъеннай, яь йистеяланза йола хIамаш кIезигъеннай, оборотни средстваш чехкагIа лел, болхлой алапи лакхденнал.

Барзкъаш - хIамаш хьадоахача цехе юхедусаш дола зигаш эIамигагIа а кIезигагIа а хул.

Пхьа къаьстта эффективность йоаца издели е модель производстве ара ца хецара порядок оттаяьй.

1966 шера юххье керттерча предприяте оаха юкъейоалаергья оперативни производственни планировани.

Карайолча керттерчеи оборотнии фондаш тIара хьабоалача пайдан отчисленеш бюджете ергхиларах, объединене лархIа а лаьрхIа, лакхехьа латтача организаце дIахайтад 1966 шера 1 январь тIакхоачаш шийй малагIа тайпаш бедал, фурнитура, новкъостала материалаш юсаргья.

Боахама кердача реформах лоархIам болаш да боалача пайдан боарамаши из мел тIакхет лархIарал совгIа, рентабельноста боарам лоархIилга, вешта аьлча производственни фондай цхьан сомах мел пайда боал ховлга.

Уж лакхехьа дийца гIулакхаш чакхдахаро тха коллективага йиш хулийтаргья бахача наха дика а хоза а барзкъаш дала, боккха пайда баккха.

Объединене ерригача предприятей коллективаш тIагIертта къахьегаш я вай парте XXIII съезда сийленца накъа яхара. Цар 1966 шера бахача наха хьаде лерхI боамбе-кIада 240 эзар кхалнаьха баракъеи халати, 213 эзар берий зипа костюм, 393 эзар тайп-тайпара дола берий баракъа, 622 эзар маIача наьха даьреи, боамбеи, кIадаи кочамаш.

И. ЦЫГАНКОВ,
швейно-трикотажни объединене керттера экономист.

Днепропетровски область. Новомосковски металлургически завода № 2 йола керда трубоэлектро сварочни цех караерзаеш латт укх деношка. ХIанзалехьа складе аха йолаеннай юххьанцара бIаьш метраш турбаш. Цех караерзаяра юкъе хьинаре дакъа лувцаш ба кагирхой. Укх сурта тIа бIаргагураш ба кердача цехера къона болхлой Михаил Рудобашти Николай Гузенок.

А. ЗАПАРА сурт.
ТАСС фотохроника.

ГАЗИ МЕХКДАЬТТЕИ КIЕЗИГАГIА ДОЙТАРА

МЕХКДАЬТТА чакхдоахача предприятей болх массала а мехкдаьттаца цхьана тIоанашкара Iалаьмате дукха хий хьалдахарца, мехкдаьттеи гази гулдарца а дIакхахьийтарца а, белггаларча кондицега кхоачадеш уж кийчдарца бувзабенна ба.

Массехк шу хьалхагIа тIоанашкара доаха хиш Iалаьмате дукха мехкдаьтта а уош Шолжа чу кхувсарца, мехкдаьттеи гази гулдара система герметични ца хилар бахьан долаш мехкдаьтта промыслашка а мехкдаьтта лоаттадеча паркашка а мехкдаьтта каст-каста тIехъухаш хиларца дувзаденна дар мехкдаьттеи гази доахаш а дIакхухьийташ а даь балхаш.

Технологически производственни гIулакхашта лаьрхIа мазутаца летаеш Iалаьмате дукха котельнеш яр хIара мехкдаьтта промыслови управлене.

ХIара предприяте балха яьча анализо, цун технологически процесс бахьан долаш хийи фои бIехду-дац хьажаро хьахьекхар, дукхагIа хийи фои бIехде тарлуш йолча «Грознефта» объединене предприятей балхаш укх тайпара хилар: тIоанашкара даьнна дукха мехкдаьттеи минеральни тухаши доахка хиш дIамехкадар, мехкдаьтта проводаш ехача гIолла мехкдаьтта Iоъахар, хIаьта иштта хьайоаккхача попутни газах бизза пайда ца эцар а мехкдаьттеи гази гулдеча система керттера коммуникацеш (резервуарий боахам) герметични ца хилар а. Уж дешаш дар мехкдаьтта доахача предприятеша укх тIеххьарча шерашка керттера уйла тIайохийташ хиннараш а. Уж къоастадаро хиши фои цIендаь ца Iеш, газ, мехкдаьтта, цун яйгагIа йола фракцеш кIезигагIа йовлга Iалаш а дерга.

Уж балхаш цахаддаш, хьалххагIе а оттаяьчеи чIоагIъяьчеи планашка а графикашка а хьежа чакхдоахилга дIалоладе лаьрхIадар мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи йоврца къовсам лоаттабара йолча ерригсоюзни совещанешка.

1957 шера денз хIара мехкдаьтта промысле увттае йолаелар мехкдаьттеи гази кIезигагIа дойтара а хиши фои кIезигагIа бIехдайтара а тIаерзаяь хьаьда йола мероприятеш.

Мехкдаьттеи гази доврца къовсам лоаттабараи хIаьта иштта хиш а фо а бIех ца дайтараи тIаерзаяь йола мероприятеш чакхйоахаш укх тайпара балхаш дир: мехкдаьттеи гази тIаккхувлаш йола сеташ а ехкаш, Карабулак-Ачалкхерча, Заманкулерча, МалгIабик-Вознесенскерча, Iаьлий-Юртарча, Эльдаровера, кхыча майдашка хьалъяьй мехкдаьттеи гази чугулду пункташ; хьалъяьй хи тIара мехкдаьтта лувцаргаш; ремонт яьй резервуарашта, мерникашта, мехкдаьттеи гази хьаухача турбопроводашта, кхыча технологически оборудованена мазутаца летаеш мел хинна котельни станцеш газаца летаеш я.

Алхха 1964—1965 шерашка укх тайпара балхаш даьд объединене предприятеша:

«Малгобекнефта» НПУ. Насосаца мехкдаьтта доахача кIоаргача скважинашкара мехкдаьтта хьаухача 20 лине тIа мехкдаьтта сецаду клапанаш оттаяьй, хIаьта цар чура хьауха мехкдаьтта Iоаду пункташ скважинайл лакхагIа хилар бахьан долаш дикка кIезигденнад аварех мехкдаьтта проводаш дийлхача Iоухаш дов мехкдаьтта; 15 кIоаг баьккхаб промыслай территоре тIа ца ховш Iоуха мехкдаьтта хьалувцара; капитальни ремонт яьй 100 метр совгIча мехкдаьтта проводаи мехкдаьтта чулоаттадеча 4 емкостаи.

Къоастадаьд хьалхагIа Iамашка Iоадеши догIаш дийлха е берд хьаьда моттиг нийсъелча Алханчуртски канала чу а колхоза кхаш тIа а ухаши хинна тIоанашкара хьауха хиш дIалестадара дош.

«Сунжанефта» НПУ. Скважинаш чура хьауха мехкдаьтта тIера къовланза йолча емкосташка диста дезаргдоацаш герматизированни дебитомераш ехкай групповой 5 установках, групповой цхьа установка хьалъяьй Заманкуле; мехкдаьтта чугулдеча резервуарашка из тIехухийтаргдоаца клапанаш оттаяьй.

Дика пайда баьлар Карабулакски газобензинови завод болх бе йолаялийтарах, хIана аьлча тIоанашкара хьалъаратувсача хих мехкдаьтта вIалла а даллац, хIаьта мехкдаьтта чулоаттадеча кIоагашка насосни станцеш хьалъяро йиш хулийт хий юха тIоанашка чу а ухийташ уж дохадара цунах пайда эца. Цул хьалхагIа кIоагашка лоаттадеш хинна скважинашкара даьнна дукха мехкдаьтта доалла хий йоачан хилча тIех а дахе, канала чу а хьийде цу чура хий бIехдора е кхаш доадора.

«Горскнефта» НПУ № 1, № 3 йола групповой установкаш Вознесенскера Грозне йодача газопроводах дIахеттай, хIаьта цо торо хилийтар хIара дийнахь-бус алаех йоагаш лаьттача 110 эзар кубически метр газах пайда эца.

ВIаштIехьдаьккхад № 2 йолча групповой установкера мехкдаьттеи гази цхьана № 1 йолча установке ухийтилгеи цул тIехьагIа магистральни газопроводах дIатохилгеи. Цо а торо хилийтар зехьа йоагаеш лаьттача 100.000 кубически метр совгIча газах пайда эца, и кх. дI.

Объединене промыслаша хIанз хIара деннеи бийсаннеи тIоанашкара мехкдаьттаца цхьана хьалдоах 35000 кубически метр хиллал хий.

Лакхе дийцачох гуш да, тIоанашкара мехкдаьттаца хьалдоахача дерригача хих 83 процент хила мегаш дар мехкдаьтта доаллача е чудуача тIоанашка юха чуухийташ хилар. ТIоанашкара доаха хиш гулдечеи пайда эчачеи балха тIа лоархIаме гIулакх да хий Iоадеча юкъ-юкъерча пункташка хих мехкдаьтта дIа ца а къестадеш, керттерча резервуарни паркашка хий мехкдаьттах бокъонца IоцIендеш хилар.

Лакхе белгалдаьха, ерригача мехкдаьтта промыслови управленешка цхьатарра дола балхаш чакхдахара нийсса чакхдаьхад зехьа йоагош йола газ кIезигъе, мехкдаьтта Iоадареи дIаахийтареи хьалаш тоаде, тIоанашкара хьалдувлача хих пайда дукхагIа эца йиш хилийта дола дуккха капитальни балхаш. Цу балхех да: Вознесенскера Грозне йоагIа мехкдаьтта проводи газопроводи, Вознесенски мехкдаьтта парк, центральни трапной установка хьалхара аргIа, «Калаус» яхача участка 6-ча майдан тIара мехкдаьтта гулду пункт, дуккха кхы йола коммуникацеш хьалъяь яхар а болх бе йолаялийтар а.

Дикка кIезигъяьй алаех йоагаш йола газ, дIаьхай дукхагIа йола болх ца беш лаьтта лаьттах яьха мехкдаьтта амбараш, мехкдаьттеи гази чугулдеча коммуникацешта капитальни ремонт яра чотах кIезигдаьд аварех мехкдаьтта проводаш ехача хана Iоухаш довш дола мехкдаьтта, хIаьта иштта Iанарца хьалгIетташ йовш йола яйга мехкдаьтта фракцеш а.

Цул совгIа, Карабулаке тIоанашкара хьадувла сов хиш мела коллектора искусственни Iоткъам бара чуахийтар духьа реконструкци еш латт насосненеи водопроводий системанеи.

Лакхе мел дийцачох укх тайпара вывод е мегаргья: объединене предприятеша хIанзарга кхоачаш дикка балхаш даьд даим хиши фои бIехделга соцадара, тIоанашкара доаха хиш Iамашка ухийтилга соцадара («Сунжанефта» мехкдаьтта промыслови управленегара дIаиккхача), аварėш а еш Iоухаш доаду мехкдаьтта кIезигдара, болх беш йоацача мехкдаьтта амбарашка диса мехкдаьтта догIаш дийлха Iайначей аракхувсачеи хишка Iо ца кхахьийтара.

А. ВАЙНШТЕЙН,
«Грознефта» объединене гази мехкдаьттеи дахара отдела вокхагIа вола инженер.

ХОРЖАМАШКА КИЙЧЛУ

19 декабре хоржаргба районий (городий) халкъа судахой.

Город Грозера дуккха партийни организацеш чIоагIа теркам тIабахийта кийчлуш я цу лоархIамерча политически гIулакха. ВIашагIъехкай хоржамий участкаш, хьайийлай агитпункташ, болх бе йолаеннай хоржамий комиссеш. Агитпунктешка бе безача массово-кхетама а культурни а балха планаш я оттаяь, харжархошта юкъе болх бергбола агитатораш ба хьакъоастабаь. Масала, производственно - товарни конторa парторганизаце агитпункте дика вIаштIехьбаьккхаб болх, шерра дIайолаяьй хоржама кампани. Агитпункте керда газеташ, журналаш, политически литература да, къаьсттача папка чу гулъяь я КПСС ЦК сентябрьски Пленумеи СССР Лакхехьарча Совета ялхлагIча сессеи материалаш. Укхаза хьалтеха йоалл балха план агитаторий дежурства график, кийчъяь яьннай харжархой списокаш.

Агитпункта дIатIачIоагIбаьча агитатораша хоржамий комиссешта новкъостал даьд харжархой списокаш вIаштIехьйоахаш.

Советски хоржамий системах, мехка чурча а дунен халкъашта юкъерча а гIулакхех, кхыйолча темаех шишша-кхоккха беседа яьй харжархошца дукхагIболча агитатораша.

Укх деношка КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенешта хетаяь лекци йийшар агитпункте ПТК керттерча экономиста нов. Мартиросова.

Дика вIаштIехьбаьккхаб агитпункта болх Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода парткомо а. Агитпункте дIатIачIоагIваь 38 агитатор ва. Царца каст-каста инструктивни совещанеш ю. Дика чакхдаьлар укхаза агитатораша вIаштIехьдаьккха Заводской района халкъа судахочунца нов. Кострубаца харжархой вIашагIкхетар.

ХIанз чIоагIа теркам тIабахийта харжархошца тематически беседаш еш хоржамий системах, советски законодательствах уж дIакхетабеш ба агитатораш.

С. СУЛТАНОВ.

ШИН УЧАСТКА КЪАХЬЕГАМА ГIУЛАКХАШ

Грозненски ГАРО завода участкаша шерра социалистически ях йоаржаяьй укх шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Итт бетта план ханал хьалха кхоачаш а еш, планах лаьрхIачул совгIа арахийца продукци итт эзар сома маьха я. Арахецача гаражни оборудованега дIабода мах лохбарах кходаь ахча массехк эзар сом да.

Яхье яьннача участкай коллективашта хьалха латтачарех я мастера Воробьев Николай Дмитриевича кулгалдеча Кузнечно - заготовительни участка коллектив. Укх бетта шин декада план 109,6 процент кхоачашъяьй цо, хIаьта цхьайтта бетта план 24-ча ноябре кхоачашъяьй. Ер бутт бовлехьа хьатIабоагIача бетта чотах эзараш сомаш мах бола продукци арахецаргья тха коллективо, — йоах нов. Воробьева.

Шоай еррига торонаш оарцагIъяьха хьинаре къахьегаш ва металлорезчик Семенов Виктор, аьшкапхьар Магомедов Шамал, газорезчик Габрилян Сергей, кхыбараш. ХIара сменах норма 150—160 процент кхоачашъю царех хIаране. Цудухьа массехк бутт ба уж тIадоагIача шера чотах къахьегаш бола.

Цу участкал дукха тIехьа ца юсаш дика къахьегаш я цунца яхье яьнна нов. Тимченкос кулгалдеча литейни участка коллектив. Укх бетта хьалхарча шин декада план 108,6 процент кхоачашъяьй участка болхлоша. ХIаьта цхьайтта бетта план 26-ча ноябре кхоачашъе лерхI цар. Иштта да участкай болхлоша КПСС XXIII-ча съезда сийна кийчду къахьегама совгIаташ.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Кондитерий толамаш

Ткъаь итт тайпара кондитерски изделеш арахец Грозненски кондитерски фабрико. «Каштанснежок» яха карамель хIанз юххьанца арахеца йолаяьй фабрика коллективо, цхьабакъда, хIанзле дуккхача городашкара заявкаш яьхкай царга цу продукцене. Иштта дика я яхаш хоастаю цар кхыйола продукци в. Цахаддаш заявкаш ух фабрике Борисоглебск, Махачкала, Калач, Астрахань, Ульяновск яхача городашкара.

Итт бетта план ши кIира ханал хьалха кхоачашйир фабрика коллективо, хIаьта кхо бутт ба дрожжаш хьаеча цехо тIадоагIача шера чотах болх бу. Къахьегама овсарле 4,5 процент лакхъяьй коллективо. Социалистически яхье дика толамаш даьхад дрожжировщикаша Темир - Султанова Майсас, Поморцева Любас, Пасенкова Валентинас, иштта кхыбараша.

Б. ИЛЬИН.

Деррига кхо шу мара дац коммунист Анзоров Ахьяда Шанхан машинаш еча арматурни заводе балха вена. ЙиълагIча разрядах слесара болх беш ва из хIана механосборочни цехе. Болх дика бу цо, бакъда, из кхы а дилагIа бар лов цунна. Ший квалификаци лакхъяр духьа мехкдаьтта институте деша вахав Анзоров.

Цахаддаш хIама хара, таххара тIакхувш, де лаьрхIар даь валлаца са ца тувш — иштта ва коммунист Анзоров. Беттеи квартальнии заданеш 150—160 процент кхоачашъю цо продукце дикал лакха а йолаш.

Сурта тIа: трубчатка сборка еш воалл Ш. Анзоров.

М. ПАШНОВА
сурти тексти.

ЭКОНОМИКА ПЛАНА БОАРАМЕ

Адамлен историе духхьашха плана боараме, экономически дегIаахара объективни законех санкетам а болаш пайда ийбара ларда тIа, обществана эшараш массе а оагIора кхоачам болаш хилийтара тIа а ерзаяь, хьалхxe а къоастамбаь увттальча, Iилма лард йолча планех хьахулаш а дегIаухаш а я коммунистически общественно-экономически формаци. Производительни низаши производственни отношенеши дегIаахар плана боарама оамалехьа хилар — социализмахи коммунизмахи дIакъаста йиш йоаца дакъа, производства капиталистически хьисапал из Iалаьмате толашагIа хилар да.

«Коммунистически общество, хьалхагIарча ерригача социально-экономически формацеел эргагIа а йолаш, — йоах КПСС Программа тIа, — ше-шегIа а ца хулаш марксистоно-ленински парте кулгалдеча дунинха а болча къахьегамхоша санкетамеи кхоачашде лерхIачоа тIаберзабаьи беча балхах хьахул».

Производства средстваш общественни доалахьа хилара ларда тIа хьахулаш долча халкъа боахам плана боараме дегIаахара законо шийна чулоац: социалистически паччахьалкхеи оагIонгахьара экономикана цаI дола планови кулгалдар; общественни производства тайп-тайпарча отраслештеи сферáштеи юкъе хаьдда пропорциональность, вIаши тарлуш хулга Iалашдар; материальни, къахьегама, финансови ресурсех Iалама рузкъаех толашагIча тайпара пайда ийбар. Коммунизма материально-технически база хьалъеш латтача юкъе общественни производства масштабаш дегIа ме уха, технически прогресс чIоагI ме лу плана боараме дегIаахара закон тIа-тIа диззагIагIа а массе оагIонгахьара а ший гIулакхаш хьагойташ хул. Цо дIадех халкъа боахама планироване боарам лакхбелга, планаш кIоаргагIа Iилма лард йолаш хулийтилга, планови кулгалдара кердача, нонагIа тарлуча формаех пайда ийбелга.

Халкъа боахама планировани Iилма оамалехьа хилар эггара хьалхагIа социализма экономически законаш лархIарах, къоастамболлаш долча исторически хьалашка цар деча гIулакхий механизм эггара йиззагIагIа теркалъярах латт. Плано теркалбанза баргбац социализма производительни низаши производственни отношенеши дегIаахар дIакхаьча боарам, хIаьта хIанзарча ханара Iилма-технически прогресси обществана эшарий хувцамаши малагIча лостаме да къоастамболлаш довзара лард йолаш а хила еза из. Планироване лац моллагIа а дагадехха гIулакхаш деш хилар, хIаьта диспропорцешкеи экономически халонашкеи кхувланза ца юса субъективизм хилийтац. **«Планаш увттаеча хана, — белгалду КПСС ЦК сентябрьски Пленума соцам тIа, — динза даргдоацаш да керттера принципаш лелаелга — социализма экономически законий цIенхаштта лоархIам бар, экономика дегIайоагIача пропорциональность Iалашъяр, махулла кIезигагIа хIама дIа а дохийташ, махулла дунхагIа промышленни продукци яккхар динза даргдоацаш да».**

* * *

Экономика плана боараме дегIакхувлара лоархIамегIа йола лард я даима цун ерригa элементаш пропорциональность йолаш хилийтар. Темпийи пропорцейи проблема — халкъа боахама планироване керттера проблема я. Цун чоалханела къоастам бу пропорцеш шоай природага диллача динамични хиларо, техника дегIаахарга а обществана эшараш совдувларга а хьежжа уж хувцалларо. Пропорцеш вIаштIехьаювл социализма экономически законий, нонагIа а общественни производство хадданза дегIакхувлара наькъаца материальни а культурни а дола халкъа эшараш тIа-тIа диззагIа Iалашданза дарг ца хилара къоастамбеча керттерча экономически закона дерригача система влиянех.

Цхьабакъда, плана боараме хилар пропорциональность Iалашъяр хинна Iац, хIана аьлча плана боараме дегIакхувлара декхараш шерагIа да. Планови кулгалдеш къестаю социальни отношенеш эргаяхара, халкъа вахара материальни а культурни а боарам айбара йоккхий проблемаш. Уж декхараш кхоачашделга халкъа боахамера пропорцеш хувцаяларца айхха а юкъарчал доацаш а дувзаденна да. Цу пропорцеша материальни производство лаьца ца Iеш, производственни йоаца сфера дегIаахар а чулоац. Пропорциональность хулийтилга, хьалхе а боахама диспропорцеш хургйоацача йоахилга ресурсех толашагIча тайпара пайда ийбареи шеръяьча воспроизводства лакха темпаш Iалашъяреи лоархIамегIа йола фактор я.

Кхоачашданза ца доалача экономика хьаяра закона — общества хьашташ бахьан эггара кIезигагIча боараме общественни къахьегам дIа а ухийташ, эггара дукхагIа боахама результаташ хулийтилга Iалашдара маеззара хила еза оптимальни темпаши пропорцеши. Общественни къахьегам даима кхобара ларда тIа халкъа потребление боарам хадданза лакх а луш дола экономически дегIаахара лакха темпаш—иштта я планированех вай шийга дIакхача гIерта халкъа боахама оптимум.

ХIанзарча ханарча Iилма-технически революце дIадех эггара прогрессивнегIа дола производства доакъош — электроэнерги, химически промышленность, автоматика, электроника, нийсагIа йола прибораш хьаелга, вычислительни техника — чехка айдар. Цу тайпара дола доакъош дегIакхувлара принцип леррагIа чакхйоах СССР халкъа боахама планировани еча юкъе. Семилетка шерашка электроэнергетика, машиностроене, химически промышленноста дIалоаца дакъа 27 процентагара 35 процентага кхаччалца лакхлу. Технически прогресс Iалашъю уж доакъош дIахо долхача шерашка а хьалхаювлача темпех дегIааха деза. Прогрессивни доакъой продукцех халкъа боахаме шерра пайда ийбелга общественни къахьегам тIа-тIа дукхагIа кхобелга да.

Халкъа боахама прогрессивни структура хьахиларца цхьана пропорцеш хувцаялар къоасталу бахаш болча наха эшараш массе а оагIора Iалашдар духьа производительни низех тIа-тIа нонагIа биззагIа а массе оагIонгахьара а пайда ийбарца. Цо дIадех юрта боахам дегIабара темпаш промышленноста гаргаозилгеи производства средстваши потребление хIамаши хьаелга дегIадоаладара темпаш вIаши гаргаозилгеи. Дукхача шерашка вай экономике Iалашъеш хиннаяц цун керттерча цу доакъоштеи подразделенештеи юкъе хиланза яргйоаца пропорциональность, хIаьта из бахаш болча наьха реальни доходаш дегIаахара темпашта Iаткъанза а даргдацар. ТолашагIа йола пропорцеш хилийтар духьа ерригача общественни производства эффективность айянза яргьяц, цо торо хулийтаргья потреблени сихагIа дегIаахийтар духьа цун структура тоае.

Пропорциональноста проблема юкъара производстваи потребленеи дуккхал вIаши тарлуш хулийтилга хинна Iац. ЛоархIаме да бахаш болча наха эша товараш ассортиментагеи дикалгеи диллача толашагIа хулийтилга Iалашдар, вешта аьлча, шоллагIча подразделенера производства структура хадданза тоаелга. Цунца цхьан ханна потребление хIамай структура тоаяроi уж дукхагIа хилийтара темпаш сихъяроi дIадех производства хьалхарча подразделене структура яйгачеи кхачани промышленноста доакъошта эша материалаши оборудованеи арахецар сихагIа алсамдаргдолча оагIора хувцилга.

Халкъа потреблене воспроизводстваи дегIаахареи лакха темпаш хьадухъювла моттиг я мехка къаман доход алсамъялар а из майоаргIара Iоаяраи потребленеи дIа-са ийсъяр а. Цу тIа а Iоадерий фондо Iалашде деза производственни производственни йоацеи фондаш шеръелга даь ца Iеш, боахама резерваш кхы тIа а совгIа дегIаухилга а. Из боккхача лоархIаме да халкъа боахаме пропорциональность хилийтара а диспропорцеш ца хилийтара а. ХIанз СССР къаман

ХьатIадоагIача шера ялат хьувкъадара

БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА ТЕХНИКАХ

Шаьла района хьалха латтача боахамаша боккха теркам тIабохийт зябь ахара. Иштта, масала Ленина, Куйбышева, XX партсъезда цIерахча колхозаша 20-гIа ноябрь хьатIакхоачаш зябь ахара план кхоачашъяьй.

ХIанз тха района колхозашкеи совхозашкеи ханнахьа зябь аьха яккхара тоъал трактораш я. Нагахьа санна цу техниках боагIача тайпара пайда эце, цхьоалагIа декабрь хьатIакхоачаш оахам даьдаргда района боахамаш. Цхьабакъда, цхьайолча совхозаша, масала, «Джалка», «Автуринский». совхозаша кхоачашъяц зябь ахара график. Гуйрийнара кхашкара балхаш чакхдаха гIерташ мукъа хиннадац тхо, яхаш бехказа бувл цу боахамий кулгалхой. Бакъда, керттера техника шекара свекла плантацешкеи хьажкIа кхашкеи, цул совгIа, гурахьа дув ялаташ дIадувчеи, доакъар кийчдечеи хиннай. Из деррига а иштта да. ХIаьта а оахам де деза. Ленина, Куйбышева, XX партсъезда цIерахча колхозашка ма даьдий из. ХьажкIаши шекара свеклаи дIайийна дукха лаьтта доллаше а бIаьсти дIадувча ялаташта ерригa зябь аьха баьннаб уж.

Сенца кхетаде дезаш да из?

Цкъа-дале, кхетамца пайда ийцар укхаза техниках, хIаьта иштта дIадихьар хьувкъам чуэцарей оахам дареи балхаш а.

Опыто хьахьокх, боагIача тайпара техниках пайда эцача деррига балхаш толамца чакхдувлилга.

Цхьаццайолча отделенешка оахама тIахьожам лоаттабац агрономаша. Цудухьа цхьайолча колхозийи совхозийи отделенешка кхаш аха деззачa тайпара кIоарга ца оахаш моттигаш нийслу. Цхьабарашта хIанз а хац хангнахьеи лаьттана яшача боарамеи удобренеш товса. Дахача шера «Джалка» яхача совхозе оахам дале удобренеш тайса яцар, из гIалат юха а укх шера дaлийтад укхаза, хIара отделене кхашта эшаш йола удобренеш дукха Iайна йоллаше а.

СихагIа зябь аьха яккхара берригa къахьегамхой а механизатораш а оарцагIбаха декхарийла ба боахамий кулгалхойи партийни организацешни.

ХIанззе а звеношта тIачIоагIъе еза участкш. Цхьабакъда, из лоархIамера гIулакх. тIехьадоах района цхьадолча боахамашка. ХьажкIаши шекара свеклаи лелаеча хIара звенона хIанзе а йовза еза шоаш гIулакх де деза участок.

Х. ЯЛХАРОЕВ,
Шаьла района юртбоахама производственни управлене керттера агроном;
М. АЛБОГАЧИЕВ, тха собкор.

СихагIа аха зябь

Юртбоахама шу чакхдоалаш латт.

ТIехьа кхачача культурай —дуга, баьца даарий, коартолий, шекара свеклай тIеххьарча гектараш тIара хьувкъам чуийца боалаш ба хIанз кхашкара къахьегамхой.

Дуккха боахамаш хьатIахулча шера чуэцаргйолча культурашта лаьтта аьха а даьнна, техникана ремонт е доладеннад. Цхьабакъда, дукхача боахамий трактораш хIанз а кхашка я, — зябь оахаш ба механизатораш.

20-гIа ноябрь хьатIакхоачаш 142 эзар гектар зябь аьхай колхозашкеи совхозашкеи, вешта аьлча планах 81 процент, кхы а аха езаш 32 эзар гектар я.

Нагахьа санна Ачхой-Мартана, Грозненски, Наурски, Урус-Мартана районий боахамашка бIаьстан юхье дIаювргйолча ерригача культурашта лаьтта кийчдаь даьннадале, Наьсарен районе зябь ахара план 30 процент мара кхоачашъяьяц, хIаьта Ножай-Юрта районе — 42 процент.

ТIадоагIача шера хьувкъам лакхбара йоагIаш йола йоакхо яц МалгIабика, Советски, Шелковской районий боахамаша а. Лаьтта кийчдара гIулакха селла чIоагIа тIехьадисара цхьаккха а бахьан хила йиш яц. Техника дукха я боахамашка, хIаьта хаоттам во ба аьнна латкъа йиш йолаш механизатораш а бац.

Цун маIан да тракторни парках пайда во эцаш хилар, дуккхача боахамашка чуэцаш латта культураш тIехьаяха хилар, хIаьта из бахьан долаш кхаш аха йиш йоацаш дисар а.

Ха хьежац, бIаьстан юхье дIаювргйолча ерригача культурашта зябь ахар — хьалхарча аргIанара декхар.

4-гIча квартале ремонт е езача тракторех кхоалагIа дакъа ремонт яь даьннад. ХьатIадоагIача шера кхашка дергдолча балхашта 400 совгIа трактор кийча я. БIаьстанна техника кийчъяра болх дикагIа лел Грозненски, МалгIабика, Урус-Мартана районашка. Цхьабакъда, техника ший ханнахьа кийчъяь ца Iеш, дика тоаяь хила а еза.

Соахка ремонт дукхагIа е а гIерташ, из во яьча хана даь хинна гIалаташ юха кердадаха мегаргдац.

1965 ШЕРА 20 НОЯБРАГА КХАЧЧАЛЦА ЗЯБЬ МЕЛ АЬХАЙ А ТРАКТОРАШТА РЕМОНТ МЕЛ ЯЬЙ А ХЬАХЬОНХАШ ЙОЛА СВОДКА

(планаца нийсйича процентех)

Районаш	Аьха зябь	Яь ремонт тракторашта (IV-гIча квартала план
Ачхой Мартана	99,7	28
Ведана	48	17
Грозненски	99,3	43
Гудермеса	93	29
МалгIабика	66	47
Надтеречни	85	28
Наьсарен	30	15
Наурски	98	37
Ножай-Юрта	42	—
Советски	47	—
Сунженски	83	28
Урус-Мартана	94	51
Шаьла	85	39
Шелковской	59	29
Юртбоахама министерства колхозашкеи совхозашкеи ерригаш	81	33
«Грозвино» яхача объединене совхозаш	54	26
«Скотооткорм» яхача треста боахамаш	72	42
Республикански опытни станци	106	41
Ерригача республике гIолла	81	33

БОАХАМА ТОРОНАШ ЛАКХЛУ

Укх шера юртбоахама продукташ дукхагIа яхара гIулакха дика толамаш даха вIаштIехьдаьннад тха колхоза. Хьалхарча кхаь квартале паччахьалкхенга ехкай соахка цу ханналца ехкачул 4817 центнер дукхагIа шура.

Ховш да, ялат дукхагIа даккхар боахама экономикана боккхача лоархIаме хилар. Укх шера ка бола ялаташ шоай ханнахьеи цIенеи чуэцар духьа хьинаре къахьийгад тха механизатораша. Климатически хьалаш аьттув боацаш хилар бахьан долаш хийттача тайпара дика хьувкъангзар тха ялаташ. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 13,1 центнер мара яьккхаяц гуйран ялатий, планах яккха езаш хиннар 19 центнер йолча метте. Цхьабакъда, даьхача земаша хьахьекхар удобренеш — аммиачни селитри ширдаьнна кхои — тайсача участкашка хьувкъам лакхбара йокъало Iоткъам баь ца хилар. Цига хIара гектара тIара 20—30 центнер ялат даьннад. Уж тайпа участкаш тха колхозе укх шера 300 гектар мара хиланзар.

Циггара тхо кхийтар гуйран ялаташ дIадувча кхашка удобренеш дукхагIа тесса езаш хиларах. ХьатIадоагIача шера чудахьаргдолча ялаташта удобренеш дукхагIа тесс укх шера, соахка тийса хинначул.

Хьайбай боахама чIоагIа доакъарий база кийчъяра кхоачамболлаш къахьийгадац укх шера тха кхаш леладераша. Аьхки моша доакъараш тоъаш дацар, цудухьа доахана продуктивность лоха а яр.

Кхаь квартале баьча балха итог яьчул тIехьагIа гучадаьнначох, кхашка кхеьча хIамаша ах миллион сом совгIа е планал 136 эзар сом дукхагIа доход елар колхоза. Тхона пайдана культура хиннай оаха 1000 гектара тIа дIайийна гидуаргаш. Из маьхера культура кийчъяра паччахьалкхен заказ кхоачашдаьд.

Укх тIеххьарча шерашка баьца дааранш дика хьувкъаде баьннаб уж кхедераш. Масала, укх шера хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача даьнна массе тайпа баьца дааранш 2 центнерал кIезигагIа доацаш да. Помидораш 286 центнер, е планах лаьрхIачул цкъаи ахаззеи дукхагIа яьннай хIара гектара тIара. План кхоачашъяьй нарсаш кхеяра а — уж хIара гектара тIара 200 центнер гульяьй. Паччахьалкхенга баьца даараш дохкара план ханал хьалха кхоачашъяьй оаха.

Хьайбай боахама чIоагIа доакъарий база кийчъяр духьа баьца даарашта меттел 100 гектара тIа дIайийнай оаха доакъарий культураш. Цар шоашка дIадахийтар шолхенца юхаметтаоттадергда, нагахьа санна доагIача тайпара гIулакх а деш уж хьалкхейойя.

Юкъарча кепига хам дукхагIа бе баьннаб укх шера. тха колхозхой, хIана аьлча колхозхой юкъарча собране яьча решенех боахама расчета тIа яьккхай колхоза 20 производственни единица: доахан кхоаба ялх ферма, хьакхий ферма, оалхазараш леладу ши бригада, покхарий, доакъарийна баьца дааранш кхеду 4 бригада, сомийи комсийи бешамаш лелаю 3 бригада, тракторни ши бригада. Боахама чухьарча расчета положени а чIоагIъяьй. Балха тIа толамаш дикагIа даьхача бригадаштеи фермаштеи материальни поощрени ю.

Цхьабакъда, хIаьта а боахама расчет юкъейоалаеча хIанз а дукха кхоачамбоацараш да тха. Царех керттердар да дIадахача бетташка баьча балха результаташ бригадай собранешка, правлене заседанешка йийца ца хилар. Из иштта дале а, колхозхой кхетадеш боагIа, шоай бригаде рузкъа дукхагIа кходича, цар къахьегамах мах дукхагIа лургболаш хилар. Цунна тешал ду укх цифраша. Ийс бетта планах 673 эзар къахьегама ди дIадахийта дезаш хиннача метте дIадахийтар дацар 650 эзар къахьегама ди мара. Соахка цу ханналца дIадахийтачул 28 эзар кIезигагIа дахийтад къахьегама денош.

Нагахьа санна соахка цхьан гектара тIа баьца дааранш кхедеш 298 къахьегама ди дахадале, укх шера 21 къахьегама ди кIезигагIа дахад. Экономически хьокхамаш дика да тракторни бригадай. Масала, соахка кIаьдача оахама хIара гектара лоархIаш 10 килограмм доагор дIадахадале, укх шера цхьа килограмм кIезигагIа дахад из.

Результаташ во яц шурий товарни фермашка а. ЦхьоалагIча бригаде шурий хIара центнер яккхарга дIадахийтад 1,3 сага ди, е соахкарчул 0,3 сага-ди кIезигагIа. ХIаьта шурий центнер яккхарга дIадахийта къахьегама денош 3,94 е соахкарчул 0,54 къахьегама ди кIезигагIа да.

Хьокхамаш дика да кхыча бригадашка а.

Цхьабакъда, тха колхоз хIанз а дукха къахьега дезаш я хьайбай боахамерча халача балха процессашта механизаци яра гIулакха. Нагахьа санна кхаш леладеча 90 процент балхаш механизаци яь дале, ялат кхедарга дIабода мах 2 соми 50 кепиги ба, закупочни мах 7 сом а болаш. ХIаьта хьайбай боахамера сурт кхы тайпа да. Шура яккхарга дIадодар дукха да, хьайбаш лелаерий къахьегам механизаци янза хилар бахьан долаш колхоза зенаш хул. Кулгашца доахан деттарах доаркашта кхаь квартале 44 эзар къахьегама ди яздаьд. Нагахьа санна доахан деттара болх механизаци яь хиннабаларе 11880 къахьегама ди, е ахчанца лаьрхIача 18 эзар сом кходе йиш хургьяр. ХIанз халача балха процессашта механизаци яра къаьстта звено вIашагIъеллай колхозе.

Тха колхозе лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукци яккхарга дIадодар цхьа процент кIезигдича а 25 эзар сом кходу.

Укх шера дIаяхача кхаь квартале тха колхоза ахчанца хьатIаена доход 1516 эзар сом е планал 203 эзар сом дукхагIа хилар. Цунах доккхагIа дола дакъа колхоза 928 эзар сам доход еннача хьайбай боахамо лоац. Соахкарчунца нийсйича колхоза доход 181 эзар сом дукхагIа хиннай. Цу даькъе боккхача лоархIаме хилар колхозаша паччахьалкхенга йохкаш йолча юртбоахама продукцех тела закупочни маьхаш лакхде аьнна КПСС ЦК мартовски Пленумо яь решенеш. Из бахьан долаш 49,5 эзар сома пайда баьлар колхоза. Продукташ дукхагIа яхара а цар товарность лакхъяреи дикал тоаяреи а чотах 150 эзар сома пайда баьб кхы тIа а.

Юрта боахамерча къахьегамхошта хьалхашка йоккхий перспективаш хьайийлай хIанз. Колхоза экономика чIоагIъяра гIулакха пайда эцанза диса хIанз а дукха кхоачамаш да тха. Царех керттербар — боахама расчет юкъейоалаяр.

С. АХТАЕВ,
Грозненски района 1-ча Мая цIерахча колхоза плановик.

ЧIоагIа доттагIал леладу нефтемаслозавода болхлоша «Грозпромстрой» треста № 8 йолча гIишлой-монтажни управлене болхлоща. Укх шера 80 дезало керда вахар диллад гIишлонхоша завода хьадаьча диазза вIаштIардаьча цIеношка.

ХIанз даь йистедоалаш латт кхы а 48 квартира йола ши цIа. Царех цаI ноябрь бетта эксплуатаце дIачулургда, хIаьта шоллагIдар декабрь бутт бовш дIачудала лерхI гIишлонхоша. Уж цIенош хьалдеча хьинаре къахьегаш хьайоагIа К. Поваляева кулгалду каменщикий бригадеи С. Калиманов керте латта коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю столярий бригадеи.

24 ноябре хьалдаь а даьнна эксплуатаце дIачуденнад кховзткъа квартира йола цIа. Из я завода болхлошта лаьрхIа общежити. Цхьаккха гIалат доацаш из общежити комиссе дIаэцаро хьагойт РСФСР заслуженни гIишлонхо Никишин Иван Гаврилович керте латтача коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча отделочникий бригада толам.

СУРТА ТIА: Г. Никишин отделочникашца беседа еш воалл.

М. Пашаева сурти тексти.

Машино расчет ю хи режима

РИГА, 20 ноябрь. (ТАСС корр.). Гидроэлектростанцеш хадданза болх беш хилар дукхача хьале хишкарчеи хий Iоадеча Iамашкарчеи хин дукхалахи лакхалахи тийша да. Хий мел лакха да къоастаде, электростанце лохехьарча бьефе, хIаьта иштта хий хьаштдолчча, кхыча участке а мел хий дода ха новкъостал дергда Рижски гидрометприборий опытни заводо арахийцача «ПР-43» яхача кердача моделирующи машиний образецаша.

Шийна оттаяьча программах машино «хьалххе а хьаоал» ден-бийсан хьаштдолчча хана хин режим миштa хургья. Хьакхаьчача даннеша торо хулийт иштта хий Iаьржа ца дайта, мехка хий дехкача районашка хин ресурсех экономически пайда ийбар духьа каналашкарча хин лакхал къоастаде. Моделирующи машина Iоттаю электростанцей а, хIаьта иштта хий Iоадеча Iамий а кхыча бассейний а плотинаш тIа. Машино даь лоархIамаш дIаязду автоматически электронни потенциометра диаграммни лента тIа, хIаьта уж къоастадеча хана дашха а доашх.

Шу чакхдалалехьа кхы а ялх машина арахецаргья заводо, уж Советски Союза тайп-тайпарча районашка тахха йохийтаргья.

ХАННАХЬА ЙИСТЕЯККХА РЕМОНТ

Парте Центральни Комитета мартовски Пленума решенеша творчески хьинар айдаьча юрта механизатороашта юкъера социалистически яхь кхы а нонагIа йоаржаьй парте XXIII съезд гулъярах болча хоамо.

ХIанз республикерча механизаторий ерригa уйла тIаззай тIадоагIача шера хьувкъама еча йоакхоно. Зябь оахаш, кхашка удобренеш дIаувзаш, хий декха участкаш хий диллара кийчъеш боахк уж, хIаьта царех дуккха а бараш чунйина кхашка тIоадал Iоаяра балхаш деш ба.

Цхьабакъда, дизза бакъ а долаш ала йиш йолаш да, юрта механизаторий хIанз эггара бехктокхамегIа дола гIулакх техникана ремонт елга да, аьнна. Цар кхетаду хьатIадоагIача юрта боахама шера толамаш дахар машинашта дика а ший ханнахьа а ремонт яь яккхарах тийша долга. Цунна тешал ду хьалха латтача механизированни бригадайи звенойи балха опыто.

«Красноармейский» совхозера Кагерманов Оалхазара бригада кхычарел дикагIа техникаца Iалашъяьяц, хIаьта а цо хадданза лакха хьувкъамаш доах. ХIаьта из цхьаккха къайле йолаш а дац. Механизацеи агротехникан лакхарча боарамца белгалйоалаш я из бригада. Укхазарчарна дика бовз хана мах, хIаьта из дика лора а ю цар. Деррига юртбоахама балхаш дикагIча ханашка а дикал лакха йолаш а чакхдоах укхаза. Из шишегIа хула хIама дац. Бригадера трактораш масса а хана ледаш хул, сеялкаш, нохараш, культиватораш, лущильникаш, кхыйола машинаш бокъонца ремонт а яь, вIаштIехьъяьха хул. Цудухьа лаьтта кийчдара а культураш дIаера а деррига балхаш дикал лакха йолаш чакх а дувл.

Цхьа боккъала а дика оамал я бригадацарчар: аргIанна дола кхашкара балхаш йисте ме дувла ерригa мукъаювла юртбоахама машинаш цу сахьате ремонт йий кийч а еш, мугIарагIа дIаувттаю укхаза. Масала, хIанзлехьа кийч а яь дIаоттаяьй хьажкIий а ка болча ялатий а сеялкаш, культиваторш, лущильникаш, кхыйола машинаш. ХIаьта тракторашта ю ремонт хаьдда графиках белгалъяь махиллара еш а латт. Бригада ший низашца технически Iалашон пункт йиллай. Цига я сварка ю агрегат, пхьоалле, слесарни мастерской, токарни станок, ремонт еча хана техника кIаллоаттаю кхоалле.

Техникана ремонт елга дика вIаштIехьдаьккха леладу Грозненски районерча № 2 йолча баьца даарий-шурий совхоза, Сунженски районерча «Победа» яхача колхоза, Калиновкерча Ленина цIерахча колхоза, дуккхача кхыча боахамий механизатораша. Хьокхаме я Грозненски дулха-шурий совхоза ремонтникий опыт. Совхоза мастерскеш ший ханнахьа кийчъяьяр ремонта, цехаш оборудованеца кийчъяь, запдоакъошца, ремонтни материалашца Iалашъяь я, кадраш кхоачамбалла я. Ремонт бригадно-узловой хьисапагIа ю укхаза. ВIашагIъехкай къаьст-къаьста двигателашта, доагора аппаратурана, электрооборудованена, тракторни кабинеташта, кареткашта ремонт ю узлаш. Трактораш вIашагIйоахараши вIашагIъехкараши трактористаш ба, царна новкъостал ду опыт йолча слесараша. Совхоза керттерча инженера Рябченко Валентин Ивановича цIенхаштта теркам тIаухнйт юртбоахама техникана ремонт елга вIаштIехьдаккхара. Цу гIулакха совхоза отделенешка вIашагIъехкай специализированни бригадаш. Цар я пхьоалленаш, сварочни агрегаташ. Бригадай заказех центральни ремонтни мастерскеша кхоачашду оатхалаш хьаярен токарни балхаш.

Совхоза ремонтникашеи механизаторашеи дош деннад парте XXIII съезда сийна ерригa техника ханал хьалха ремонт яь а яьккха, бIаьстана кхашкарча балхашта кийчъяь Iосттае. ХIаьта шоаш тIанийца декхараш хIанз толамца кхоачашдеш боахк уж.

Цхьабакъда, бIарчча хьанийцача ерригача республике гIолла тракторaштеи юртбоахама машинаштеи ремонт елга вIалла а кхоачам боацаш лел, хIаьта дуккхача боахамашка хIанз а тIехьа вIаштIехьдаккханза а да.

20 ноябрь тIакхоачаш ерригa а 33 процент мара кхоачашъяьяц йиъладIча квартале тракторашта ремонт яра план, вешта аьлча, планах ремонт е езача 1235 тракторах 402 трактора мара ремонт яь яьнаяц. 10—15 процент мара кхоачашъяьяц нохарашта, сеялкашта, культиваторашта, лущильникашта ремонт яра план. Кхы а вогIа да ялатий комбайнашта ремонт яра гIулакх. ИнълагIча квартале ремонт е езача ялаташ чуийдеча 147 машинах ремонт яь яьннар 20 гаргга мара яц. ДукхагIйола колхозаши совхозаши комбайнашта ремонт е вIалла йола а енцаяц.

Ремонт елга къаьстта а во, темпаш лоха йолаш леладу Наьсарен, Ачхой-Мартана, Гудермесски, кхыча районий боахамаша. Иштта, Наьсарен районе тракторашта ремонт яра план кхоачашъяьй 15 процент, Ведана районе — 17 процент, Надтеречни районе — 28 процент, Гудермесски районе — 29 процент. Ремонт елга вIалла а кхоачамбоацаш леладу «Сельхозтехника» объединене Советски, Ножай-Юртовски отделенеша.

Ла йиш йоацача тайпара лаьгIа леладу ремонта балхаш «Лермонтовский», «Старо-Юртовский», «Дружба» яхача совхозаша, Гудермесски районерча «Кавказ» яхача колхозо, Сунженски районерча Кирова цIерахча колхозо, дуккхача кхыча боахамаша.

ДIадахача декадах Ачхой-Мартана районе ремонт яьй кхаь трактора, Наьсарен районе — 4 трактора, Надтеречни районе — 7 трактора. Уж хIара совхоза дIалаьрхIача цхьацца трактор мара хилац. Цу тайпара дола хьал дашха йиш яц юртбоахама техникана ремонт яр санна дола тIехбаьнна боккха лоархIам бола гIулакх тIехьаюсача совхозий, колхозий, «Сельхозтехника» отделеней кулгалхошеи технически специалисташеи шоаш бехктокхаме ца лерхIаш хиларца мара.

Хьожаргда вай, масала, вIаши лоаллаха уллача шин районага — Урус-Мартанеи Ачхой-Мартанеи районашка. Урус-Мартанерчар хIанзлехьа ремонт яь йистеяьхай IV кварталерча планах ремонт е лаьрхIача тракторех ахане дукхагIъяраш, хIаьта Ачхой-Мартанерчар — царчул шозза кIезигагIа. Цу лоалахой торонаш а хьалаш а даккха хIама доацаш цхьатарра да, цхьабакъда, техникана ремонт яра гIулакх вIаштIехьдаккхара кулгалдара боарам гаьнна эрга ба цар.

Юртбоахама машинашта ремонт яра гIулакх кхы а вогIа да дуккхача кхыча колхозашкеи совхозашкеи. Цига лаьрхIа йола машинашта ремонт ю бригадаши звеноши вIашагIъехкаяц.

ХIанз, керттера юртбоахама балхаш боккъалдар аьлча, йистедаьннача, хIара боахаме кхашкарча балхех мукъабаьннача механизаторий йоккхий группаш йолча хана хIара колхозе, совхозе сихданза даргдац тракторашта, ялатий комбайнашта, кхыча юртбоахама машинашта ремонт елга. Ерригa механически мастерскеш шин сменах болх барга яха еза. Юртбоахама машинаштеи инвентареи ремонт яра лаьрххIа йола бригадаши звеноши массанахьа вIашагIа а ехка, царна къоастамболлаш йола графикаши заданеши увттаянза яргьяц.

ЦIенхаштта уйла тIаерзае еза ремонта дикала. Машинашта дефектовка елгеи деталаш брак елгеи тIадилла деза эггара лакхагIа квалификаци йолча специалисташта, мегаргйола деталаш тиша аьшк лаьрхIа дIакъестаелга ца хилийтар духьа. Шеррача боараме вIаштIехьдаккханза даргдац деталашта реставраци елга, уж юхаметтаувттаелга. Цу гIулакха колхозаштеи совхозаштеи доккха новкъостал де дезаш я «Сельхозтехника» отделенеш, къаьстта а гидросистемашта централизованни ремонташ ю Шаьлара отделени, тракторий рамашта ремонт еш йола Сунженски отделени, двигателашта, блокашта, блокий головкашта ремонт еш йола Грозненски отделени.

Юртбоахама техникана ремонт яра темпаш сихъяраи ерригa техника, дика ремонт яь, ший ханнахьа бIаьстан балхашта кийчъяраи эша ерригa а торонаш йолаш я вай республике. Царех бизза пайда эцар — республика механизаторий эггара доккхагIа дола декхар а да, хIаьта хургйолча КПСС XXIII съезда цар лургдола къахьегама совгIат хила а деза цунах.

И. АВАНЕСОВ,
«Сельхозтехника» республикански объединене председатель.

ДЕГIААХАР—СОЦИАЛИЗМА ЗАКОН

дохода юкъера накоплене дакъа лакха да. Из лакха хилар дувзаденна да цун дегIаахара масштабашцеи темпашцеи хинна ца Iеш, накоплене фондах кхоачамбалла эффективность йолаш пайда ийбеш ца хиларца а. Къаман дохода структура, воспроизводства темпаш лакха а йолаш, тоаелга Iалашдулургдац халкъа боахамга ухийтача капитальни вложеней эффективность лакхъеш хилча, керда техника, ерригa болх беш йола производственни аппарат дикагIа лелаеш хилча мара.

ЛоархIамегIарча декхарех дола цаI да, белгалдора КПСС ЦК сентябрьски Пленуме, потреблененга ухийта къаман доходах дола дакъа укх гарггарча шерашка алсамдоаккхилга. Цунца цхьана Пленумо ше къаьстта йола уйла тIаерзайир капитальни вложеней абсолютни цифраш хадданза массе а хана дегIааханза ярг ца хилара, царех кхетаме пайда ийбанза барг ца хилара. Цу дерригане а, деха мадоагIара, дIадех халкъ къахьегамца хьаяь а тIа-тIа нонагIа дегIаухаш а йола производственни фондаш нийса дIаухийтилга, общественни къахьегама овсарле лакхъелга.

Плана боараме дегIаахара законах а кхыдолча социализма экономически законех а толашагIча тайпара пайда ийбаро дIадех халкъа боахама дерригача доакъошкара планаш дикка лакхагIча боараме Iилма-технически а экономически а лард йолаш хулийтилга, планироване экономически рычагаш шерра юкъехухьилга. Социалистически мехкашка дегIаухача планироване Iилмо шийна чулоац общества эшараш эггара биззагIа кхоачамбеш хилийтар духьа общественни къахьегами цунах хьахуларашн планах дIа-са нийсдара а царех кхоме пайда ийбара а принципаши методаши. Паччахьалкхен-монополистически капитализма хьалашкарча экономически программированел ший овлангара дензэргашагIа да из Iилма. Из программировани общества эшараш мадарра теркалдеш оттаяь а яц, цу тайпара дола декхар шийна хьалхашка увттадеш а яц. Из я хьалха дIаяхача боахама юкъагIа хиннараш теркалдара ларда тIа оттаяь. ХIаьта вай я бIарчча хьайнцача ерригa экономика а цун къаьст-къаьста доакъош а дегIакхувлара Iилма терконаш яра йола чIоагIа лард, хIана аьлча социалистически боахам производства средствай общественни доалахьен ларда тIа планировани еш ба.

Керда декхараш кхоачашдарга хьежжа хIанз дIахо дегIайоагIа социалистически планировани а. Эггара хьалха эргайоахаш тоаергья синтетически а къаьст-къаьстача а планови балансий система чулоацаш йола цун метод. Къаьстта а боккха лоархIам болаш хул централни планови органашка къаман дохода, къахьегама, материальни финансови ресурсий, бахаш болча наьха доходийи расходийи балансаш вIаштIехьаяьха увттаелга. План ший деррига доакъошка ресурсех пайда ийбара прогрессивни нормативаши эшарий расчети чIоагIален лард йолаш хила еза, предприятешкара денз. Уттаю планаш кхоачашъярах, къаьстта а капитальни вложеней, керда техника дегIайоалаяреи юкъейоалаяреи, производство дIанийсъяреи цунна специализацияреи даькъе, хьабоала экономически пайда башхалонашка хьежжа вIаши нийс а беш мах бара методаш планироване практикана шерра юкъеяхьа лерхI.

Экономика плана боараме дегIакхувлара толамаш планаш Iилма ларда йолаш хилар лакхдарах тийша хинна ца Iеш, централизованни кулгалдар экономически рычагийи материальни стимулийи системаца эш-эшача тайпара вIаши таръеш хиларах а тийша да. Из иштта доллашехь а практике наг-нагахьа мара нийс ца луш хиннадац планаш товарно-ахчан отношенешта духьала йоагIаш уттаеш хилар а планови заданеш кхоачамбалла материальни стимулированеца дIачIоагIъеш ца хилар а, хIаьта цо уж кхоачашъяра кIезига халонаш а хилийтаяц. Хада йиш йоацаш планаца ювзаенна йола боахама расчет предприятена шийна чухьара дIахо йоалаш хиннаяц, хIаьта укхаза а йизза кхоачашъеш хилара гаьна а хиннай из. Доваш дола план, рыночни отношенеш, материальни стимулаш, боахама расчет шоайла вIашагIхаьда хилар хьахиннад социализма кхыча экономически законашца дийза плана боараме дегIакхувлара законах кхоачамхиллал бизза пайда ийбеш ца хиларах.

КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленумо къоастадаьд юртбоахама продукци ийяра паччахьалкхен стабильни план из тIеххоачашъяра а колхозашкеи совхозашкеи шеррача воспроизводствана эша хьалаш хилийтара а хьакъехьа йолча экономически стимулашца органически вIаши таръялийтара де деза гIулакхаш (махрентабельность, къахьегамах лур). КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеша Iалашду цаI йола паччахьалкхен планировани, промышленносте лоархIамегIа йола экономически рычагаш (пайда, мах, преми, кредит) лелаелга, йизза йола предприятейи объединенейи боахама расчет йоаржаяр вIаши тарлуш хилийтар.

«Планироване, производствана кулгалдара, материальни поощрене ерригa система, — белгалду КПСС ЦК Пленума соцам тIа, — тIаерзаяь хила еза общественни производство дегIаахара лакхара темпаш Iалашъяраи цун эффективность лакхъяраи. Уж де лерхIараш кхоачашдара эггара а лоархIамера хьал да лакхагIа йола планови заданеш хилийтара, производственни фондех балха низах, материальнии финансовии ресурсех пайда дикагIа эцара, техника тоаеш эргаяккхара, къахьегам вIаштIехьбаккхара, производства рентабельность лакхъяра предприятей коллективай безам тIабахийтар».

Социализма экономически законий ерригача системаца цхьана а долаш, плана боараме, пропорциональни дегIаахара законах эггара биззагIагIа пайда ийбар духхьала а юкъарчал доацаш а дувзаденна да планированенеи боахама кулгалдараи юкъе леррагIа демократически централизма ленински принцип чакхъяхарца. Из декхар кхоачашду централизованни планови кулгалду предприятеш боахама хьакъехьа шоай лоIаме хилар шердарна цхьана тардалийтара наькъаца.

Социалистически экономикана централизованни кулгалдар чIоагIдара Iалаьмате боккхача лоархIаме да, ерригача Союза юкъареи союзно-республиканскии министерстваш вIашагIа а йохкаш, доал делга отраслей принципах вIаштIехьдаккхар. Цунца цхьан ханна предприятей балха сов йола регламентаци хилар дIа а доаккх, лакхера чIоагIдеш дола хьокхамаш кIезигдолийт. Цар производственни балха мах къоастабара ларде лоац, цхьан оагIора, промышленни продукце лоархIамегIа дола тайпаш дIаахареи хьадареи объем, вокх оагIора — производственни фондашца бусташ лаьрхIача пайдага хьежжа хьайийцача рентабельноста хьокхамаш (кхыча хьокхамий хьакъехьара паччахьалкхен план кхоачашйича). Цу тIа а централизованни кулгалдара лоархIамегIара йола функци, хьалха а санна, производство дегIакхувлара, технически прогресса капитальни вложеней, маьхий, къахьегамах мах телара, финансий керттерча доастамий даькъе цаI йола политика чакхйоахилга долаш юс.

Вай мехка чакхдоахача шерра коммунизм хьалъяра декхарашка хьежжа планированеи боахама доал дареи система тоаяра долча доккхийча гIулакхаша Iалаьмате чIоагIа айбу советски экономикера плана низ, хIаьта социализма торонехи из толашагIа хиларахи мехка экономически низ кхачар чIоагIдар духьа а халкъа хьал-торо чехка дегIайоалаяр духьа а биззагIа пайда ийбе торо а хулийт.

А. КУРСИЙ,
экономически Iилмай доктор.

26 ноябре халкъа Монголе 41 шу дуз

КЕРДАЧА ВАХАРА СЕРДАЛ

«Хара-Хорине водача новкъа» яхаш художника Б. Чогсома дилла сурт да МНР Паччахьалкхен музея художественни галерея чу. Хьажа ухарий терко тIаоз цо шийна ший тайпара хозал йолаш, бесаш сийрда долаш хилара.

Це, IажагIбесса а лесташ йола сигале, догIаш дийлхачул тIехьагIа делдика холуш дола цIена фо, цун сийлахь-йоккхий башнеш-сабургаш, тракторий Iаьржа IындаргIаш, кIай юрташи сийнача кIура юкъера хьагу говра баьрийн — иштта хьаьхекхай Чогсома сурта тIа Хара-Хорина район.

Иштта бIаргаяйра из тхона дукха йоацаш а.

Цхьан хана уйгурий, туркий, монголий столицаш хиннача Iалаьмате йоккхача атагIа сарахьо мара кхачанзар тхо. Къаьнача крепостий пенах тIа гIолла шок еттар михо, цо шийца кхухьар акхача гIажий гIаьраши сабурганаш тIа хьалъэхка дадача гургилгий хоза зови. ХIаьта доаллахарча, Хара-Хорин яха къаьсттаца цIи лелаеш йолча, кIайча тIох ретта цIеноша дагIача кердача поселкера форд санна латт электрически лампаш цIераш.

Цэндэвийн Бадрая ткъаь ялх шу ма Лакхача дегIара, куц долаш, шера белаж йолаш, маьженаш саббагIа лелаш волча цо дагавохийтар ша эрий ararча новкъа хинна Чогсома сурта тIара говра баьрий. Госхозе болх беш ва жа Iу Бадрай. Цига хьалкхийнав из. Доахан лелабаш аргIанца лелаш хиннав цун да-да а да а. Бадрайна бIаргагуччахьаденад госхоза истори. Цунна дагайоагIа Хара-Хорине геттахьесса хинна, йоккхача монастыра нахьа лелаш аргIап акхача антиреспубликаний драфайи Iулаш мара кхы хIама ца хинна ха, дагадоагIа укхаза добровольцаш баьхка, цар эггара хьалха чаьтар Iотеха. Цунах а цу ха хилар болхло. Лаьтта леладара лакх дегIаккхувлаш яр госхоз, цхьабакъда, хьайбаш леладара гIулакх дицдеш а яцар. Доахан дика леладе ховш бола нах чIоагIа эшаш бар. Бадрайтта шу даьннача зIамигача сатийша цунна тIадиллар лоархIа гIулакх, кхычарца цхьана племенной доахан доаладе вахийтар из къилбаседене. Шовзткъа дийнахьен шовзткъа бийсанцеи новкъа ихар Орхонски госхозера даьнна Хара-Хорине кхаччалца даьхка жа Iулаш. Опыт долаш болча кхыча жа Iушца цхьаькхе уж доаладеш вера Бадрай. ТIехдикача хьала тIа а долаш цIакхоачадир жа. Дунен тIа эггара хьалха Iалаьмате чIоагIа гIадвахавар зIамигача саг ше хьегача къин мах беш хиларах ший сакхийначул тIехьагIа. Цу хана эггара хьалха баркал кхайкадир цунна.

ХIанз госхозе эггара дикагIа болча болхлоех цаI ва Бадрай. БIаьш жа лаьжаду цо, племенной доахан кхехкадеш ва из. Жа Iуно доккхал а деш хьахьувкх тхога тIехника къахьегарах шийна совгIата тийнна сийлен грамоташ, ший дезал бовзийт тхона.

— Хой шоана, — йоах цо Iадика ювцаш тхо долаш, — са вахар-чухь кастта доккхий хувцамаш хила мегаш да: парте ваха безам ба са. Заявлени дIаеннай аз. Укх тIеххьарча шерашка со теш волаши аз дакъа лоацаши тха мехка мел хинна эргалонаш духхьал Монгольски халкъа-революционни парте лоIамах хинна я. Беррига са хьехархой а партийцаш ба. ХьалхагIа-м аз башха теркал а даьдацар из, цхьабакъда, дIаяхача бIаьсти къаьстта дика гучадаьлар сона из...

Аратаца хала ена бIаьсти яр 1964 шерара яр. Мехка Iалаьмате йоккхача территоре тIа гIолла феврали марти бетташка дIадаьржар доккха хатар —дзуд. Ишта оал цунах Монголе. Геттара дукха лоаш дийлхан михаш хьийкхаи даьнначул тIехьагIа цIаьхха шовзткъе итт градусага кхоачаш шелал эттар. Ша санна тоIа тIадижача доккхача лайво къайлаьхар даьгIенаш. Доаханна моцал я мегаш дар гIулакх.

ТIаккха динза даргдоацар сихха вIаштIехьдаьккхар партийни организаце госхоза кулгалхоща цхьана. Штаб вIашагIъеллар дзудаца къовсам лоаттабара. Цунна керте эттар образованех зоотехник вола госхоза парткома секретарь Ядамсурэнгийн Базар. Хатар эшаде аьшна араваьлар веррига а бIаьи кховзткъе итт партийц. Кховзткъе итт тракторо доакъараш тIаззар жа метташ долча. Штабо дикагIа болча трактористашта А. Пансала, Ц. Равданборжа, Д. Лисандоржа, С. Мункона тIадиллар цхьан бийсанна металлах кийчъяьча кхосабаргаща даьгIенашкара ша лоалабелга. Иштта эшадир хатар. Госхоза хьайбай боахама зе тоха вIаштIехьдаланзар цун. Дзудаца лоаттабаьча къовсамо массанега а хьахьекхар партийни организаце низ. Цудухьа кхетадеш а да, дуккхача болхлой, цу даькъе Бадрая а, парте членашца цхьан мугIаре дIаотта цо безам байтар.

— Керда Хара-Хорин хьахила йолаеннача хьалхарча денношке а денз, — яхаш дувц госхоза партийни комитета секретара Я. Базара,— цу хана шоайла кIезига ювлаенна хинна тха коллектива цхьаццайола звеноши вIашагIтохаш бола низ а хинна дIаайттар партийцаш. Баьш оахаш яр партийно-ревсомольски тракторни отрядаш, гIишлошъечеи хьайбаш леладечеи бригадай ядро яр МНРП членаши ревсомольцаши. ХIаьта Хара-Хорин тахан — хоза тоаенна йоккха поселок хиларах, шера оаха ши миллион тугрик совгIа пайда беш хиларах, тха юкъера школа, культура дворец, тайп-тайпара мастерскеш хиларах, дIадувш дола госхоза лаьтташ ткъаь итт эзар гектар гаргга хиларах — доккха дакъа доалл тха коммунистий.

Парткома секретара тхога хьоашал тохийт производства хьалха латтаранца, МНРП членаща. Цигга ва Лусанцэрэнгийн Тумэ, госхоза дикагIа вола механизатор. ВIаштта ворхI шу да балха нормаш тIеххкоачашъеш из хьавоагIа. Тумэ — ячейке авторитет эггара йоккхагIа йолча агитаторех цаI.

Цигга ва Аюшин Пунсал. Цо балха лелаеш йола трактори комбайни массаза а тIехдикача хьала тIа хул. Хайна къона ва Пунсал, вале а, жа Iу Бадрай а санна, госхоза ветеран ва из. ГIад а вахе новкъостал ду цо керда баьхкача болхлошта техника Iомаяра.

Госхозе къахьегам тIа хьалха латташ ба парте членаш Равдани Пурэвэи, Базарсурэн а Шатар а, Авирмиди Чимидцэрэни.

Партийни организаце чIоагIгIа къахьег машинаш сайца ца латтийтар, кхашка деча балхий график бокъонца кхоачашъяйтар духьа. Из яр кулгалхоша оалаш хIама а доацаш госхоза цхьоалагIча отделене кхашка агротехника телхаеш хиларах дола дош гIоттадаьр.

Гуччахьара партийни собрани хилар отделене. МНРП членашеи парте боацарашеи чIоагIгIа критика йора шоай начальника Далайн Рагчана цо боахама кхетамца кулгал ца дарах, агротехника телхаярах. Собрани хинначул тIехьагIа отделенена кулгалдергдоацаш дIаваьккхар Рагча. Цун когаметта хьожавир МНРП член Х. Чимидбалдира. Гуйрено хьахьекхар, из дош гIоттадаь партийцаш мел бакъ хиннаб. Еррига агротехнически бокъонаш кхоачаш а еш лелаяьча участкашкара совнагIа баьнна хьувкъам массехк эзар центнер хилар.

Дагадоххарах аьлча, Рагчана а ший моттиг корайир госхозе. Зехьа йовнзар новкъосташа цунна яь критика. Кулгалделга цунна тIадилла йолча тракторни бригадо тIехдика чуийцар хьувкъам, зяьб аьхар.

Хара-Хорингера шовзткъа километр гаьна шерра даьржа дада «Великое начало» яхача республика йоккхача юртбоахама объединене лаьтташ. Дезткъе итт эзар доахан, оахаш эзар совгIа гектар латташ да цу боахаме. ХIара шера цунна хьатIайоагIа доход ши миллион ах миллион тугрик я.

Из объединене дика йовзаш я халкъа Монголе къахьегамхошта. Цига боахам кхетамца лелабеш хиларах яйза а ца Iеш. Шовзткъе диъ шу хьалхагIа цига вашагIъеллай Монголе эггара хьалхара юртара партийни организаци. Кооператива цIерои лакхе тIабагIаш седкъа а болаш йолча обелискои тахан дагайохийт Монгольски Халкъа Республика историчухь из лоархIамера событи.

Халкъа Iаьдал эттача хьалхарча денношке а денз аратски наьха тхьамадаш а хинна дIаэттар Монгольски халкъа-революционни парте членаш керда вахар хьалдеча. Цар вIашагIъеххар кооперативаш, хьайбара хьайбаш леладу фермаши ветеринарни участкаши, уж бар культурен знанеши бахьан долаш, йоазув-дешарца ховлгеи лазараши дIадахара тIехьа эггара хьалха къовсам болабаьраш. Баьх эггара хьалхара боал тессараши школашта лардаш еххараши уж бар. Шерагара шу массаза доал лакхлора араташта юкъера парте авторитет, дукхагIа хулар юрташкара партийцаш. МНРП мугIарашта юкъеухар дикагIа бола жа Iуй, бежа Iуй, трактористаш гIишлошъераш.

600 хIана яц аьнна йолча организаце вIашагIтеха МНРП эзараш членаш ба тахан юрташка болх беш. Парте декхар оттадаьд— республика еррига юртбоахама объединенеш госхозех йоккха доходи пайдеи луш дола боахамаш де, юрта бахача наьха материальни хьал-торо айе, хьайбаш леладуи лаьттанцареи боахам дегIабоалабе.

Улан-Батор — Москва, ноябрь.

А. КРИВЕЛЬ. (АПН).

Ноябрь бетта 29 ди — югославе халкъа къаман цIей да. 20 шу хьалха цу дийнахьа дIакхайкаьяр Югославе Федеративни Халкъа Республика. ХIанз цун цIи я Югославе Социалистически Федеративни Республика.

Сурта тIа: Белград—мехка столица.

ТАСС фотохроника.

КАМАЬРША ДОГ

ЦIАККХА а ше цхьаь хилац Алханова Агнесса Федоровна. Из бIаргаго йиш я дешархой гонахьа болаш, е къонача хьехархошта юкъе. Из йолча боагIа хьехам эца, новкъостал деха, е цун хозача къамаьлага ладувгIа.

Итташ шераш да Агнесса Федоровнас хьехархочун болх бу. Болхлойи ахархойи берашта йоазув-дешар Iомадаьд цо Советски Iаьдал эттача халача шерашка, Сийлахь-боккха Даьхен тIом хиннача бирсача шерашка. Цо хьийхача бIаьш болча дешархоех хиннаб хьалхле лелаю болхлой, хьехархой, инженераш, Советски эскара эпсараш.

ШоллагIа шу да Шаьларча № 8 йолча школе цо болх бу. Из хьехаш я лохерча классашка. Хетаргахьа, эггара халагIа дола гIулакх да из. Из я зIамига бераш алапаш дехка Iомаде дезар, дешара цар безам тIабахийта безар.

— Агнесса Федоровна дика лоархIаю цу декхарах, — йоах № 8 йолча школа директора нов. Межидова. Беррига цун дешархой дика дешаш ба лакхехьарча классашка.

Йоккха терко ю Агнесса Федоровнас массанега дешийтара закон кхоачашдара. Школе занятеш дIайолаялалехьа ший хургбола дешархой болча а яхе цар дайноаной бовз цунна теркам беш Iомаду цо хIара дезала вахар. Нагахьа санна дезала материальни торо еце цо вIаштIехьдоакх всеобуча фондацара дешархочоа новкъостал делга. Ше хьож из дешархочоа мел эшачоа ахча дIадахийтадий.

ЦхьоалагIча классе деша даьхкача берашта юкъе дукха хул эрсий мотт во ховраш. Цу гIулакхо лерттIа дIадахийтац дешар. Цу тайпарча дешархоща къаьстта болх бу Агнесса Федоровнас, урокаш йистеяьнначул тIехьагIа юхе а Iеш. Цох дика беркат доал. Дешархоша сихагIа Iомаю материал, цхьа бутт балалехьа эрсий мотт дебе долалу бераш. Дукха ха яц Каимов Лаьчеи Магомедова Медини эрсий мотт во ховш хинна. ХIаьта хIанз цаьрра Iодеша а къамаьл де а хов царна эрсий меттала.

Йоазув-дешар Iомадарал совгIа, ший дешархоех лерттIа нах бе гIерт Агнесса Федоровна.

ХIанз а болаш ба тайп-тайпарча бахьанех шоай хана деша вIаштIехьа ца даьнна нах. Уж болча каст-каста хьоашалгIа йоагIа Агнесса Федоровна. Царна йоазув-дешар Iомаду цо.

Дукха моттигаш нийслу институташ, училищаш яьха хьабаьхка къона хьехархой юххьанца балхах ка ца йоалаш а, болх булургбийхьогI аьнна хеташ а. ТIаккха къонача специалисташта новкъостала йоагIа опыт йола, массаза гIо де кийча йола хьехархо Агнесса Федоровна.

...Балхах дика ка ялацар Тарасова Людмила Андреевнаи Сенченко Анна Николаевнаи. Урокий планаш нийса увттаяцар, керда материал йовзийтача хана гIалат бувлар. Цудухьа кортош чудаха маьлхара хулар мехкарий.

Из-м хулаш хул, — аьнна цар дог айдир Агнесса Федоровнас, — керттердар да балхах дог ца эккхар, опыт-м хургьяр.

Цу шинне урокашка хилар Алханова. Опыт йолча бIарго цу сахьате зийра гIалаташ. Занятеш чакхъяьнначул тIехьагIа Агнесса Федоровнас царна дийцар урокаш дIа мишта яхьа еза, болалуча хьехархошта пайдане хьехамаш дир. Мехкарий гIулакхаш тоалучахьа даьлар. Каст-каста ший урокашка бехар цо къона хьехархой. Цу гIулакхах а дика пайда баьлар. Цунтара опыт хьа а Iомаеш занятеш дIаяхьа болабелар мехкарий. Дешархой дикагIа кхета баьлар.

Каст-каста Агнесса Федоровнай цIагIа гуллу хьехархой, чаь пела мала, дагтара къамаьлаш де. ХIаьта цунна «Нохч-ГIалгIай АССР-а заслуженни хьехархо» яха цIи еннача хана, новкъосташа дег чура ловца баьккхар Агнесса Федоровнайна.

А. МАГОМЕДОВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБЛСОВПРОФА III-гIа ПЛЕНУМ

Профсоюзий Нохч-ГIалгIай областной совета III-гIа пленум хилар самардийнахьа. «КПСС ЦК сентябрьски Пленумеи ВЦСПС VII-ча Пленумеи соцамашца дувзаденнача республина профсоюзни организацей декхарий хьакъехьа» доклад йир облсовпрофа председатела нов. С. С. Сидельникова.

Доклад ювцача дакъа лаьцар коммунально-бытовой предприятей болхлой профсоюза обкома председатела С. И. Серебрякова, Грозненски консервни завода болхлочо Е. А. Деминас, производственно - товарни контора завкома председатела Г. П. Сямриковас, гIишлоний промышленни гIишлой материалийн болхлой профсоюза обкома председатела Н. Г. Михайлова, «Чечингсельстроя» треста вIашагIтехача постройкома председатела В. М. Баботина, Госбанка городской управлене начальника заместитела А. А. Вартанова, «Старогрознефта» мехкдаьтта промыслови управлене промкома председатела В. В. Никулочкина, «Грозвино» яхача объединене планово-экономически отдела начальника П. А. Бахарева, «Терек» яхача мебелахьу чакхйоахача производственни объединене цеха начальника Д. Д. Арсенюка, № 1 йолча городской автобусни парка месткома председатела В. Д. Бухтоярова.

Пленуме дакъа лоацаш хиннараша могайир КПСС ЦК сентябрьски Пленумеи ВЦСПС VII-ча пленумеи решенеш, хIаьта уж решенеш кхоачашъяра тIаерзаь йола мероприятеш белгал а яьхар.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

26 ноябрь, 1965 шу

РАДИО: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (гIалгIай меттала). 6.45 — РВ-23-и УКВ цхьоалагIча программеи гIолла ашараш. 6.45 — Горсете гIолла хоамаши ашараши. 7.10— «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 8.20—«Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.30 — Ашараш. 8.45 — Эггара зIамагIа бараша (эрсий меттала). 15.00 — Микрофона хьалхашка «Къона музыканташ» яха передача (эрсий меттала). 15.30 — «Парторганизаце секретара трибуна» яха передача (гIалгIай меттала). 15.45 — «Боахамга дикача дас локха бIарг» яха беседа (эрсий меттала). 16.00 — Индустриальни Нохч-ГIалгIайче (эрсий меттала). 16.15 — «Къонал» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.45 Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.45 — «Шоана, юртара къахьегамхой» яха концерт. 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.30— «Араратэ» «Кайратэ» яхача командашта юкъерча футбольни матчах йола репортаж.

УКВ: 9.00 — «ЦаIаш мара боацача дезале» яха концерт. 9.40 — Бранса чIондаргий концерт. 10.20 — «Аренашта юкъе дахаш да тхо» яха берашта йола радиокомпозици. 10.52 — «Золтан Кодаи» яха концерт-очерк. 11.35 — «Ханащара дийна бувзам» яха Андронникова дувцар. 19.00 — «Къонал» яха радиожурнал. 19.30 — «Лакме» яха Делиба опера. 22.00 — Къахьегамаи оркестран лаьрхIа йола Леончика концерт. 22.10 — «Актера Щепкина дувцар» яха радиоспектакль.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай меттала). 18.35 — «Обществоведение» конкурс. Социализма дунен система. 19.05 — Бакъдолчоа тIера хьайийца фильм. 19.35 — Октябра 50 шу дазарга. Истоpe оагIонаш лусташ. 19.55 — Бийса сатийна хийла шун, бераш! 20.05 — Телевизионни кердадараш. 20.20 — Киножурнал. 20.30 — «Анна Каренина» яха художественни фильм (кхоалагIа сери).

г. Грозне, Ленина цIерахча улицагIа 290, вахача гражданина Дандышев Леонид Ивановича суде деннад г. Грозне, Революце проспект 3, кв. 7, яхаш йола шийн сесаг Дандышева Татьяна Михайловна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне, Ленински района халкъа суде.

КХЕРАМЗЛЕН СОВЕТА РЕЗОЛЮЦИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Къулбехьен Родезерча хьалах Боливен Уругваян оттаьча резолюце проект 20 ноябре тIанийцар Кхерамзлен совето. Къулбехьен Родезе расистски кIезигагIа бараша Iаьдал низагIа шоай бе доллар харцахьара гIулакх лаьрхIар Совето, цар тхоай лоIаме да тхо аьнна дIанхайкадир цхьанна законах доацаш а лархIац.

Из мятеж дIаяккхара ше дIахайкадаь дерригa гIулакхаш а Смита расистски режим ха ца йохийташ, чехка дIаяккхара пайдане дола кхы гIулакхаш а дIадоладе Англе правительство тIахийхар Совето.

Из законах доаца Iаьдал тIа ца эцара, дипломатически а кхыдола цу гIулакхаш цунца ца леладара, цу законах йоацача режима новкъостал хургдола а из хьаллоацаргдола цхьаккха гIулакх ца леладара, къаьстта аьлча, цунна тIема кхоачами тIема материалаши а лоаттаяра, цунцара массе тайпара экономически гIулакхаш, цуца Къулбехьен Родезе мехкдаьттен мехкдаьтта продукташи хьоага а долаш, ца леладара шоашта могар дара еррига паччахьалкхенаш тIахьехаш кхайкар Совет.

ООН Устава 8-ча кертага хьежжа резолюци чакхъяккхара шнй кхоачар де тIанийцар Африкански ЦхьоагIон организаце.

Итт голосо тIанийцар резолюци. Голосовани еш дакъа ца лоацаш Iийр Франци.

Доазол дехьара

МАКНАМАРА ТIЕМА ГIУЛАКХАШ КЪОАСТАДЕ АРАВАЛАР

ВАШИНГТОН, 23 ноябрь. (ТАСС). Къилбаседа-атлантически союза членаш цу организаце ядерни гIулакхашта юкъе кхы а чIоагIагIа дакъа лоацаргдола наькъаш лахара вIашагIкхеташ йолча НАТО лаьрхIача комитета балха юкъе дакъа лоацаргдолаш Париже гIоргва оборона министр Макнамара, аьнна хьакхайкадаьд селхан США оборона министерства.

Париже водача новкъа 26 ноябре Макнамара Лондоне чуоттаргва. Макнамараца цхьана Европе вода паччахьалкхен секретара заместитель Болл а. Лондоне уж вIашагIкхетаргба кхыча мехкашцарча гIулакхий министерстваи оборона министерстваи лакхехьарча викалашца а премьер-министраца Вильсонаца а. «Иштта шоаш вIашагIбетталуш, — йоах оборона министерства заявлене тIа, — НАТО цхьайола текущи проблемаш ювца лерхIаш ба Макнамареи Болли, царца союза чухь шин мехко вIаши ядерни политика хьакъехьа гIулакхаш леладайтара гIо дергдола наькъаш а долаш».

ФРЕДЕРИКА ЖОЛИО-КЮРЕ ЦIЕРАХ ЙОЛА ДОШО МЕДАЛАШ ХЬОЖАЯР

СОФИЯ, 23 ноябрь. (ТАСС). Машара Дерригдунен совета президиумо Фредерика Жолио-Кюре цIерах йола машара дошо медалаш хьожаяьй. СовгIаташ деннад Нгуен Ван Чайна (венначул тIехьагIа), Сайгона (Къулбехьен Вьетнам); Чан Ван Зана (венначул тIехьагIа), Дананга (Къулбехьен Вьетнам); Оскар Лангенна (венначул тIехьагIа Польша); Абдуллай Диаллона (Гвинея Республика); Джемс Г. Эндикотта (Канада); Альфред Дикена (Австралия); Френк Хартлена (Австралия); Мартин Нимеллера (ФРГ); Лайнус Полинга (США); Валентина Николаева-Терешковайна (СССР); Вейко Свинхувуда (Финляндия); Альфедо Варелана (Аргентина); Гейнц Вильмана (ГДР); Хашем Хусейна (Ливан), Мери Кларка (США).

Шерашъеттар... ШоллагIа дунен тIом хиннача шерашка гитлеровцаша шоаш ханна лаьцача территоре тIа а иштта цIераш еттар машарера нах бахача цIеноашта, цига «доагадаьча лаьттан зона» а хулийташ.

Ер сурт вай деношка Къулбехьен Вьетнаме ЮПИ корреспонденто даьккхад. США эскара лейтенант воалл, американски агентств а с баькъечунга диллача, партизанаша пайда ийбаьча кхоалленах цIи тохаш.

ТАСС фотохроника.

ДУНЕН МАССЕ А МИIИНГЕРА

БЕЗАМЕ ТIАИЙЦАР

ХАНОИ. ХIанз ДРВ-ра ВЦСПС секретарь П. Т. Пименов керте латта советски профсоюзни делегаци Ханойски механически заводе хилар. БIайхача безамца тIаийцар советски профсоюзий викалаш Советски Союза новкъосталца хьалъяьча вьетнамски индустре вампла болхлоша. Советски делегаце механически завода болхлошка дIаелар шоашка шоай во.шас—«Красный пролетарий» яхача Московски заводо яйта доттагIлен послани. Советски делегацеца къамаьлаш деча хана механически завода болхлоша дег тIара баркал йоахар советски халкъа американски агресси юхатохара цо Вьетнама халкъа доккха новкъостал деш хиларах.

БАРТ-ЦХЬОАГIОН НАЬКЪАЦА

СОФИЯ. Латаш долча вьетнамски халкъаца барт-цхьоагIо йолаш чакхдаьлар машара тIехьарча дунен халкъашта юкъерча боалама Дерригдунен Машара Совета Президиума балха хьалхара ди. Заседане къамаьлаш даьча Къулбехьен Вьетнама халкъ мукъадаккхара Фронта викало а ДРВ машар лорабара Къаман Комитета викало а йийцар американски интервенташа вьетнамски лаьттан тIа Iалаьмате дукха къиза зуламаш даь моттигаш. Дерригдунен Машара Совета секретара профессора Н. В. Матковске (СССР) мадарра дийцар Хельсинке Дерригдунен Машара Совета конгресс хинначул тIехьагIа машара тIехьа латтараштa юкъе баьржача вьетнамски халкъа паргIатони лоIамеи гадоаккхаш болча болама хьакъехьа.

Вьетнамски патриоташа лоаттабу нийсхон къовсам хьаллоацаш къамаьлаш дир США, Францe, Советски Союза, Инде, Канада, Австрале, Алжира, Польша, Англе машар лорабара Къаман Комитетий а Дунен халкъашта юкъерча демократически кхалнаьха федераце а викалаша.

Президиум дIахо болх беш я. Заседане дакъа лоацараша керттера уйла тIайохийташ хиннар — европейски кхерамзлен проблема.

МАШАРА ТIЕХЬА, НИЗА ПОЛИТИКАНА ДУХЬАЛА

КАИР. Чакхъяьннай БКП ЦК хьалхарча секретара а НРБ Министрий Совета председатела а Тодор Живкова ОАР-е йинхьа визит. Цунца дувзаденна кепа теха цхьана араяьккхача коммюнике тIа йоах. Болгареней ОАР-ай юкъера доттагIали барт-цхьоагIон шинна а мехка вахара хьашташа маяххара а массане юкъара машар чIоагIбара аьттув боаккхаш а йола фактор я.

* * *

ТАСС-ан доазол дехьарча информационни агентствайи телеграммаш тIара

* * *

Дунен халкъашта юкъера хьал даим кхохкаденна латтар, йоах дIахо коммюнике тIа, шоаш лерхIаш дола политически гIулакхаш чакхдахара низах пайда эца гIертача цхьайолча империалистически паччахьалкхений тенденцеш хьахур да. Шийна а мехко низа политика харцахьа а лоархI, шоашка долаш долча низашца дерригача дунен тIара машар чIоагIбара гIулакхьа халкъаша лоаттабеча къовсама новкъостал де шоаш кийча хилар хьа а кхайкаду. ОагIонаша иштта хьакхайкаду США-с ДРВ-на духьала беш латта агрессивни тIом сов чехка соцабанза а Вьетнамах лаьца 1954 шера яь Женевски соглашенеш кхоачашъянза а ярг ца хилар.

ХО ШИ МИНА ПИСЬМО

ХАНОИ. «США агресси — хIанз Вьетнамеи Къулба-Малхбоален Азеи латта цIенхаштар хьал духдувла хьаст а юкъарчал доацаш дола бахьан а да», — аьлар ДРВ президента Хо Ши Мина американски Iилмахочоа Лайнус Полинга жоп луш ше дахьийтача вьетнамски газеташа кепа теха арадаьккхача письмо тIа. «Американски империалисташа Къулбехьене тха дай-мехкахой цIий мехкаду, — яхаш язду Хо Ши Мина, — хIанзара тIема средствашии герзи юкъе а долаш бола керда тайпа агресивни тIом практике тахкар а хIаьта цул тIехьагIа дунен кхыча районошкара къамий - кортамукъален болам тоIабаран дунен доал шоай бе доллараи цунах пайда эцар а духьа».

«Вьетнамски проблема машарца къоастаяра эггара нийсагIа бола никъ, — белгалдоаккх письмо тIа, — лоархI оаха 1965 шера 22 мартерча заявлене тIа хьахьекха йола Къаман кортамукъален фронта — къулбехьенвьетнамски халкъа алхха цIенагIа волча викала позицеш а йовзаш йола ДРВ правительства йиъ пункт а».

ДРВ президента белгалдаьккхар Вьетнама гадоаккхаш американски халкъо лоаттабеча къовсама вьетнамски халкъо лаккха мах беш хилар. Цо доккха баркал аьлар Вьетнамера тIом социйтилга дIадехаш долча американски халкъа.

ИНДОНЕЗЕРА ХЬАЛ

ЛОНДОН. Центральни Яверчь Семаранга а Чилачап а яхача нор ташка тIема положени оттаьй. яхаш хоам бу Рейтера агентства Меданера (Къилбаседа Суматра) хоам бу «30 сентября боламца» вувзаденна хилар бахьан долаш паччахьалкхен гIулакхаш тIа вола 3600 саг балхара дIаваьккха хилара.

АФРИКАНСКИ ЦХЬОАГIОН ОРГАНИЗАЦЕ

ДАР-эс-САЛАМ. Укхаза дIайолаеннай Къулбехьен Родезе гIулакхашта йолча «5-нне Комитета» а «11-не Комитета» а (кортамукъален комитет) совещани. Африкански цхьоагIон Организаце (ОАЕ) шинна а комитето дувц из английски колони ший лоIам тIа ялар кIезигагIа болча кIайчар цхьан оагIорахьара дIаккхайкадаьчул Къулбехьен Родезе этта хьал а хIаьта иштта из проблема къоастаяра Африко де дезаш дола гIулакхаш а. Комитетий балха юкъе дакъа лацар духьа Дар-эс-Саламе венача ОАЕ генеральни секретара Диалло Телле аьлар: «ХIанз де дезар ду ха хьатIакхаьчай. Низ юкъе ца а боаккхаш Къулбехьен Родезена духьала яьхача экономически санкцеех цхьаккха а хIама хургдац».

ДЕ ГОЛЛЬ НАКЪА ВОАККХАШ ХИННА ВЕРТОЛЕТ ЕХАЙ

ПАРИЖ. Труа яхача моттига юххе, Парижа Къулба-Малхбоален оагIорахьа 160 километр, тIера чуена ехай Франце президент де Голль Парижера Коломбэ-ле-Дез-Эглиз яхача ший резиденце дIаводаш хиннача автомашиний колонна накъа йоаккхаш хинна вертолет. Электропередачай аьшкасаьргах тоссаеннай вертолет. Пилот веннав. Цунца хиннача жандармана чов хиннай.

КОЛУМБЕ ПРЕЗИДЕНТА ЗАЯВЛЕНИ

ЛОНДОН. Колумбе президента Гильермо Валенсиа хьакхайкадир, американски паччахьалкхений юкъара массаза хургдола герзашцара низаш вIашагIтохара ший мохк чIоагIгIа духьала хилар, яхаш хоам бу Рейтера агентства корреспондента Боготера.

КХЫ ЦХЬАЬККХА «САНКЦИ» А

ЛОНДОН. Английски правительства законах доацаш лаьрхIад Къулбехьен Родезе цензура юкъейоалар. Смита Iаьдалашта шийлеи йIайхеи йоацаш йола из решени тIанийцай английски губернатор Х. Гиббс Къулбехьен Родезе хIанз а сийдоацача воахаш а хIаьта дерригача дунен общественни мнене цу даькъе Англе общественносто а Вильсона правительствагара бунташ хьесча расисташта духьала бокъонца де деззар делга дIадехаш а йолча ханна.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Щеча фронтовиний улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктоккхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбоахамен, культуран, письмойн отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий». проспект Революции 7/84.

СФ05554. Заказ № 6485.